

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria –Vlada-Government

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit –Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta
Ministry of Culture, Youth and Sport

STRATEGIJA ZA MLADE
2019-2023

Jun, 2019

Sadržaj

REZIME	Error! Bookmark not defined.
UVOD	5
METODOLOGIJA	Error! Bookmark not defined.
ANALIZA AKTUELNE SITUACIJE I KLJU NI IZAZOVI	Error! Bookmark not defined.
VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI	20
MONITORISANJE I OCJENJIVANJE IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE	21
FINANSIJSKI UTICAJ IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE	222
GLAVNE INTERVENCIJE STRATEGIJE	23
AKCIONI PLAN	40

LISTA SKRA ENICA

DO	Department Omladine
MKOS	Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta
MRSZ	Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite
MONT	Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije
MUP	Ministarstvo Unutrašnjih Poslova
MF	Ministarstvo za Finansije
DVP	Digitalna volonterska platforma
USAID	Ameri ka agencija za me unarodni razvoj
UNICEF	Fond OUN-a za Decu
EU	Evropska Unija
ES	Evropski Savet
OBSE	Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi
NATO	Organizacija Severno-atlantskog ugovora
IOM	Me unarodna organizacija za migracije
RYCO/KRSM	Kancelarija za regionalnu saradnju za mlade
ASK	Agencija za Statistiku Kosova
NVO	Nevladina organizacija
RAE	Romi, Aškalije i Egip ani
OC	Omladinski Centri
LSOA	Lokalni Savet za Omladinsku Akciju
CSOA	Centralni Savet za Omladinsku Akciju

REZIME

Strategija za mlade za period 2019 – 2023, uključujući i akcioni plan je sveobuhvatna strategija Ministarstva kulture, omladine i sporta za mlade. Ona ima za cilj poboljšanje situacije omladine doba od 15 - 24 godina, uključujući i sve zainteresovane strane iz vladinog i nevladinog sektora. Strategija takođe ima za cilj da podstakne saradnju između omladinskih organizacija i se aktivnosti odnose na mlade, kao i između centralnih i opštinskih organa za jačanje politika i programa za mlade.

Ova omladinska politika počinje detaljnom ustanovljenjem situacije kosovske omladine od predstavljanja stava mladih ljudi za „pozivanje na promene“, uključujući i povećano učestvovanje u odlučivanju i javnom životu, učestvovanje u neformalnom i informalnom obrazovanju, zapošljavanju, obrazovanju i promovisanje zdravlja, kulture, sporta i rekreacije.

Definisani strateški objektivni su:

1. Mobilizacija mladih za učestvovanje, zastupanje i aktivno građanstvo
2. Pružanje veština i priprema mladih za tržište rada
3. Zdrava i bezbedna sredina za mlade ljude

Glavna svrha svih ovih tema je ideja o približavanju kosovske omladine sa evropskim najboljim principima i praksama, posebno o potrebama mladih ljudi u našoj zemlji. Pragmatično je mišljenje da su mladi iz Kosova takođe evropski omladinci i kao takvi bi trebalo da teže da ostvare ista prava kao i svuda u Evropi iz oblasti učestvovanja, obrazovanja, zdravstva, ljudske bezbednosti, zapošljavanja, sporta, kulture i rekreacije. Teme koje obuhvata strategija su inkorporisane u samom socijalnom obuhvatanju (pol, etnička pripadnost, ruralna/urbana omladina i ostale marginalizovane grupe) kao opšti pristup koji se uzima u obzir tokom implementacije planiranih aktivnosti.

Strateški ciljevi, mere, aktivnosti i troškovi su opširnije razrađeni u Matrici akcionog plana za mlade, u kojima su konkretne aktivnosti povezane i identifikuju odgovorne sektore u okviru Ministarstva kulture, omladine i sporta, odnosno DO-a.

Takođe, jedna od svrha ove Strategije je i podrška omladine u oblasti inovacije i kreativnih ideja, oblast koja se smatra važnim elementom koji utiče na pružanje novih mogućnosti za mlade.

UVOD

Kosovo, u poređenju sa drugim evropskim zemljama, nastavlja da bude zemlja sa najmlađom prosečnom starošću, gde oko 20% stanovništva dominira u uzrastu od 15 do 24 godine, a najveći u grupu aktivne snage u društvu i sposobnu radnu snagu.

Strategija za mlade i Akcioni plan navode korake za ostvarivanje ciljeva, realizaciju aktivnosti, određivanje odgovornih lica i neophodna finansijska sredstva.

Strategija je strateški dokument koji u svom sadržaju uključuje vitalne interese i potrebe mladih za period 2019 - 2023. Imaju i u vidu dalje potrebe i realizaciju zahteva mladih ljudi, kao i pokretanje zahteva u novim okolnostima u vezi sa današnjim razvojem mladih na Kosovu, postoji snažna potreba da se nastavi dalji put podrške mladima. Strategija se zasniva na širokom konsenzusu svih zainteresovanih strana o strateškim ciljevima, zasnovanim na prioritetima vlade i potrebama mladih, kao i na postojećim dokumentima i zakonima koji odobravaju izradu nacrtu nacionalnih strategija vlade. Strateški dokument se bavi preokupacijama omladine današnjeg vremena od doba 15 -24 godina i me u-sektorske politike u skladu sa zakonodavstvom MKOS-a.

Takođe, kontinuirana potreba za podrškom za mlade istaknuta je u raznim lokalnim i međunarodnim izveštajima. Na kraju, Izveštaj Evropske komisije o napretku za 2017, objavljen u aprilu 2018, naglašava da je potrebno uraditi više posla kako bi se povećala i ojačala mobilnost mladih, te preporučuje da se, kao evropska socijalna politika, preduzmu mere koje se odnose na zaposlenosti mladih.

METODOLOGIJA

U drugom polugodištu 2017, Department za mlade pri MKOS-u započeo je da razvija novi strateški dokument za mlade. Ova prva faza imala je za cilj razradu politika zapisanih u prethodnoj strategiji, koja je obuhvatila osnovne oblasti i aktivnosti DO-a.

Specifična metodologija za izradu strategije proizilazi iz analize mnogih ključnih faktora uspeha i izazova za poboljšanje planiranja i koordinacije politike na Kosovu, koje su identifikovali članovi radne grupe tokom zajedničkih strateških radionica za izradu strategije.

Sledeće komponente su uključene u metodološki pristup u nastojanju definisanja ovog cilja:

- 1) Sekundarna istraživanja: Razmotreni su relevantna dokumenta koja su izrađena od relevantna ministarstva, lokalnih vlasti, Omladinske organizacije i razvojne agencije koje deluju u oblasti mladih.
- 2) Kvalitativni intervjui: Realizovane su i sa glavnim akterima u oblasti mladih: a) MKOS, b) Opštinske kancelarije za mlade, c) Predstavnicima omladinskih organizacija, i e) razvojne agencije koje deluju na oblasti mladih.

Pored ostalog, strategija se zasniva na domaćim i međunarodnim dokumentima analiziraju i različite izveštaje: interne izveštaje MKOS-a i druge dokumente koje su izradile mnoge vladine institucije koje uključuju mlade kao zainteresovane strane, uključujući i istraživanje i analizu razvojnih agencija koje se odnose na položaj mladih u našoj zemlji.

Faza pripreme nacrt uključuje niz događaja, okrugle stolove, radionice i sastanaka sa zainteresovanim stranama u oblasti mladih. Takođe, ova strategija uzima u obzir 11 indikatora omladinske politike koje su razradile ES, EU i Evropski forum mladih.

Konsultacije na lokalnom i centralnom nivou

Iako je izrađena u okviru MKOS-a/DO-a, strategija je dokument koji se primenjuje za sve mlade iz Kosova. Tokom pripremne faze, konsultacije su sprovedene sa mladima u opštinama, omladinskim organizacijama, međunarodnim organizacijama, opštinskim službenicima za mlade i drugim zainteresovanim mladima koji su izrazili svoja mišljenja i preporuke o konkretnim problemima sa kojima se suočavaju mladi u zemlji.

Odnos sa drugim institucionalnim strategijama

Strategija je dokument koji kombinira različite međuinstitucionalne politike i međusektorske politike posvećene razvoju mladih sa ciljem unapređenja mladih u Republici Kosovo. Institucionalna povezanost podrazumeva zajedničke aktivnosti za podršku mladim ljudima, koji čine vitalni deo života na Kosovu. Strategija je u potpunoj saglasnosti sa drugim razvojnim strategijama Vlade Republike Kosovo, i u skladu sa kratkoročnim i srednjoročnim planom državnog budžeta.

Kosovska strategija za mlade i Akcioni plan za mlade oslanjaju se na ove principe:

Princip zakonitosti:

Kosovska strategija i Akcioni plan za mlade zasnovani su na Zakonu o osnaživanju i učešću mladih, podzakonskim aktima, relevantnim strateškim dokumentima Vlade Kosova i univerzalnim principima prava mladih.

Princip učešća:

Izrada Strategije je sprovedena kroz širok sistem učešća, uključujući i centralne institucije, civilno društvo, lokalne i međunarodne nevladine organizacije koje deluju na Kosovu, i međunarodne partnere. Široko učešće zainteresovanih grupa je još jedna evidentna karakteristika ove strategije. To je jedna od garancija njenog uspeha.

Princip ravnopravnog tretiranja:

Uključuje podršku mladima bez obzira na etničku pripadnost, pol, socijalnu pripadnost a posebno poštujući i podršku mladih ljudi sa posebnim potrebama i marginalizovane omladine.

Princip zajedničkog pristupa, razmenjivanje iskustava i odgovornosti:

Pitanja koja su od značaja za mlade ljude su međusektorska pitanja i koja su pre svega odgovornost i obaveza resornih ministarstava i lokalnih vlasti, pa je neophodno razmeniti informacije, iskustva i resurse kako bi se ispunili ciljevi postavljeni u ovom strateškom dokumentu.

Princip prava na informaciju:

To podrazumeva pravo na informisanje mladih ljudi i pristup informacijama u svim sferama njihovog institucionalnog interesa.

Princip izrade strategije zasnovane na dokazima:

Pitanja mladih se stalno menjaju, zavisno o aktuelnom trendu i potrebama mladih ljudi. Ova strategija ima za cilj da podrži sprovođenje ciljeva i da podrži kontinuirana istraživanja koja identifikuju potrebe mladih i omogućava razvoj omladinskih politika zasnovanih na konkretnim podacima.

Princip održivosti:

Strategija je zamišljena kao platforma ciljeva koja podstiče aktivno učešće zainteresovanih strana u njenoj implementaciji. Department za mlade (DO), kao glavni odgovorni u saradnji sa partnerima, kontinuirano će pratiti implementaciju strategije.

Institucije, razvojne agencije i doma e i me unarodne organizacije koje su bile uklju ene u izradu ovog strateškog dokumenta su:

- 1 Kancelarija premijera
- 2 MKOS
- 3 MUP
- 4 MRSZ
- 5 MONT
- 6 MF
- 7 CSOA
- 8 USAID- Ameri ka agencija za me unarodni razvoj
- 9 NDI- Nacionalni Demokratski Institut
- 10 OBSE
- 11 UNICEF/ Innovations Lab/ Laboratorija za inovacije
- 12 UNDP/UNV- Razvojni Program Ujedinjenih Nacija- Volonteri Ujedinjenih Nacija
- 13 UNFPA- Populacioni Fond Ujedinjenih Nacija
- 14 Helvetas Swiss Intercooperation
- 15 GIZ - Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit
- 16 DVV International - Institut fur Internationale Zusammenarbeit Des Deutschen Volkschochschul - Verbandes)
- 17 WORLD BANK – Svetska banka
- 18 Pl4y International
- 19 Friedrich Ebert Stiftung (FES)
- 20 HELP - Hilfe Zur Selbsthilfe
- 21 Lux Development
- 22 Evropska Komisija
- 23 Omladinski Centri
- 24 Omladinske Organizacije
- 25 UN Childrens Fund/ Fond OUN-a za Decu
- 26 IOM - Me unarodna organizacija za migracije
- 27 RIINVEST

1. Mobilizacija mladih za u eš e, zastupanje i aktivno gra anstvo

Potreba za poboljšanjem u eš a mladih u donošenju odluka i kreiranju politike i dalje je od posebne važnosti. Po evši od kampanja za podizanje svesti mladih ljudi koji su uklju eni u glavne procese kreiranja politike i donošenja odluka, i izgradnje kapaciteta za njihovo aktivno uklju ivanje, u eš e mladih na opštem nivou uprkos pove anju i poboljšanju, i dalje ostaje kao izazovan.

Ohrabruju i je, i može se smatrati da su opštine Republike Kosovo, iako sa mnogim finansijskim problemima i ograni enjima, postigle veoma dobar napredak u pogledu razvoja opštinskih politika na lokalnom nivou. Generalno, opštinski nivo, uklju uju i omladinske organizacije i centre, postigao je zna ajan napredak u pove anju u eš a mladih.

Tokom kontinuiranih istraživanja MKOS-a, omladinske politike na lokalnom nivou izra ene su od strane opština i omladinskih organizacija. Iako su opštine izradile lokalne planove za mlade, nisu svi od njih odobrili budžet. Ovo tako e ini omladinski sektor u tim opštinama delimi no funkcionalno ili ne u punom kapacitetu.

Što se ti e stava i mišljenja mladih o u eš u, zastupljenosti i aktivnom gra anstvu, istraživanja pokazuju da postoji dramati an pad interesovanja mladih za političke doga aje. Mladi ljudi iskazuju mnogo manje interesa za lokalnu vlast. Dve tre ine mladih ljudi na Kosovu ne razgovara ili retko raspravlja o politici sa svojom porodicom ili poznanicima. Mladi ljudi su skloni za političke razgovore sa svojom porodicom ili poznanicima kada završe visok nivo obrazovanja ili kada žive u urbanim sredinama. Izme u ostalog, uticaj roditelja na političke stavove mladih na Kosovu nije visok. Skoro tre ina mladih na Kosovu ne deli iste stavove i uverenja sa svojim roditeljima.

Samo 10 procenata kosovske omladine smatra da su njihovi interesi „dobro“ zastupljeni u nacionalnoj politici. Ovaj pogled na *nedostatak zastupljenosti* gotovo je isti u glavnim demografskim aspektima mlade populacije (urbane, polne, starosne dobi itd.). Mladim ljudima na Kosovu je teško da odrede kojoj politici kom pravcu pripadaju „levoj“ ili „desnoj“. Što se ti e stepena pozicioniranja kojoj politici koj orijentaciji pripadate, levi arske ili desni arske , mladi imaju težnju da imaju problema sa razumevanjem ovih kategorija i njihovim stepena pozicioniranja. Mala ve ina anketiranih smatra da oni imaju „desni arsku“ političku orijentaciju, ali podržavaju mišljenje „leve orijentacije“ o ekonomskim i socijalnim pitanjima, kao i ulogu države u obezbe ivanju socijalne dobrobiti. Postoji nepoverenje i apatija kosovske omladine prema svim političkim institucijama, posebno za političke partije i nacionalnu vladu. Štaviše, postoji veliki skepticizam me u mladim ljudima o organizacijama civilnog društva i medijima. S druge strane, više je poverenja u verske institucije i me unarodne organizacije kao što su NATO i OBSE. Izražavanje političke pozicije kroz

gra anski aktivizam nije široko zastupljeno, jer je samo 13% u estvovalo u aktivnostima civilnog društva kao volonteri. Mladi ljudi koji žive u urbanim sredinama i lanovi su porodica sa boljim ekonomskim položajem skloniji su da u estvuju u politi kim aktivnostima. Iako postoji visok stepen razo arenja situacijom u svim važnim oblastima koje se ti u sadašnjosti i budu nosti, mladi na Kosovu se ose aju veoma optimisti no u svojim prognozama za budu nost, jer 62 odsto njih misli da ekonomska situacija ljudi na Kosovu e se poboljšati u narednih 10 godina. Mladi ljudi koji su deo porodica sa nepovoljnim ekonomskim uslovima su optimisti niji u pogledu budu nosti, zajedno sa mladim ljudima koji žive u ruralnim podru jima¹.

Omladinske organizacije

Strategija za mlade predvi a posve enost Omladinskih organizacija da ispune planirane mere i objektivne. U kontekstu ovog strateškog dokumenta, omladinska organizacija je definisana kao bilo koja formalna organizacija u kojoj je glavna korisni ka grupa omladina od 15 do 24 godine i registrovana je prema Zakonu o Slobodi Udruživanja Republike Kosovo (04/L-57). Omladinske organizacije su i formalizovane omladinske mreže koje deluju u zemlji, kao što je Centralni Savet za Omladinske Akcije (CSOA) ili mreže koje su podržane od razne razvojne agencije koje deluju na teritoriji Republike Kosovo. Lokalni Saveti za Omladinske Akcije (LSOA) su tako e formalizovane Omladinske organizacije koje, u vreme registracije kao NVO, podležu principu konkurencije prema važe em zakonodavstvu u vezi sa konkurencijom, isto kao i sve doma e i me unarodne omladinske nevladine organizacije koje deluju u Republici Kosovo

2. Pružanje veština i priprema mladih za tržište rada

Ovaj strateški objektiv planira preuzimanje dva seta mera, a to je neformalno obrazovanje i mogu nosti za ulazak na tržište rada.

2.1 Razvoj neformalnog obrazovanja

Dok je u razvijenim zemljama obrazovanje izvan strukturiranog obrazovnog sistema podeljeno je na neformalno obrazovanje i informalno obrazovanje, u našoj zemlji do nedavno se smatra kao jedinstveno obrazovanje. Neformalno obrazovanje, organizovano u bilo kojoj formi, može ili ne mora biti vo eno bilo kojim formalnim nastavnim programom. Ovu vrstu obrazovanja mogu voditi kvalifikovani nastavnici ili neki iskusniji lider. Iako ne rezultira na kraju sa nikakvim stepenom ili diplomom, neformalno obrazovanje oboga uje i izgra uje veštine i sposobnosti mladih. Neformalno obrazovanje mladoj osobi pruža životne veštine i iskustva gde se stvari otvoreno podu avaju. Kroz neformalno obrazovanje mladi ne podu avaju stvari u bilo kojoj u ionici ili na bilo koji sistematski na in. Neformalno obrazovanje za mladu osobu je poznavanje vrednosti života, obi aja, pravila ponašanja, razumnosti zla ili dobra, porodi ne tradicije, etike itd., jednom re ju svaki aspekt koji se u i

¹ Kosovo Youth Study 2018/2019, The Friedrich-Erbert-Stiftung/FES

iz prirode i promatranja. U ovom dokumentu važno je razlikovati ove dve vrste obrazovanja, budu i da se planiraju aktivnosti da mladi ljudi razvijaju svoje sposobnosti i veštine posebno od neformalnog i informalnog obrazovanja.

Strategija planira promovirati razvoj neformalnog obrazovanja i povećati institucionalnu saradnju u stvaranju kulture studiranja kroz životnog veka. Globalno obrazovanje je obrazovanje koja ljudima pomaže da uvide realnost svega što ih okružuje na globalnom planu i podstakne ih na stvaranje sveta koji nudi više pravde i jednakosti, i omogućuje veće poštovanje ljudskih prava svima. Globalno obrazovanje, kao globalna dimenzija građanskog obrazovanja, obuhvata u sebi o razvoju, ljudskim pravima, održivosti, o miru i međukulturnom obrazovanju i prevenciji sukoba.

MKOS/DO-a, je izradio strateške dokumente na profesionalnoj osnovi i istraživanja i evaluacije, i stalno prati razvoj obrazovnog sistema mladih, razvija različite forme i programe za poboljšanje učenja kroz neformalno i informalno obrazovanje. MKOS/DO-a planira razvoj aktivnosti za održavanje mira, poštovanja ljudskih prava, demokratije, tolerancije, humanosti, učenja mladih u odlučivanju, zaštite životne sredine, bezbednost mladih, promovisanje zdravlja, promovisanje volontarizma, kulturni i inter-kulturni razvoj, preduzetništvo, sport i saradnju između mladih ljudi.

Neformalno obrazovanje je definisano procesima, programima, projektima i aktivnostima koje se izvode izvan formalnog obrazovnog sistema u cilju poboljšanja znanja, veština i kompetencija mladih ljudi. Iz tog razloga, ovo obrazovanje se pruža kroz konferencije, treninge, seminare, okrugle stolove, kampove, debate, radionice, razmenu iskustava kroz implementaciju bilateralnih i multilateralnih sporazuma u zemlji i inostranstvu, pružanjem određenih specifičnih znanja ili veština koje mogu pomoći mladim ljudima diferencirati svoje biografije i šire, omogućavajući mladim ljudima da obnove svoje obrazovanje i nastave sa procesom učenja karijere u svojoj oblasti ili u drugim oblastima. Neformalno obrazovanje kao najvažnija komponenta intelektualnog razvoja među mladima je stalan prioritet koji DO-a podržava. Događaji koji razvijaju neformalno obrazovanje se smatraju veoma važnim za obrazovanje mladih i na ovaj način se ohrabriu sve Omladinske organizacije da u svoje komponente neformalnog obrazovanja zastupljenijom i razvijenijom u ponudi za korisnika njihovih usluga. Aktivnosti neformalnog obrazovanja su planirane da budu dobro organizovane i strukturirane, na osnovu definisanih kriterijuma kroz treninge, radionice, kurseve, seminare, okrugle stolove i debate, kampove, razmenu iskustava itd. Ova organizovanja planira da sprovede DO-a uz podršku opština i Omladinskih organizacija.

Kroz pružene razvojnih aktivnosti, kulturnih i društvenih, mladi ljudi se podstiču i pomažu u razvijanju znanja, veština i stavova koji se obično napomenu neophodnim na tržištu rada. Takođe, izgradnja kapaciteta mladih ljudi kroz neformalno i informalno obrazovanje podržava njihov razvoj, pomažući transformaciju potencijala, kreativnosti, talenta, inicijative i društvene odgovornosti kroz sticanje znanja, veština, stavova i vrednosti. Na ovaj način

mladima se pomaže da razmotre pitanja uz otvorenoga i kritičnog uma, razmisle o njima i budu spremni da preispitaju svoja mišljenja u svetlu novih činjenica i razumnih argumenata; biti u stanju da prepoznaju i izazove pristrasnost, indoktrinaciju i propagandu; promeniti svoje gledište i sagledati situacije iz druge perspektive; razviti veštine dijaloga kao što su aktivno slušanje, poštovanje prema mišljenju drugih i samopoštovanje na konstruktivan način; da bude u stanju da se nosi sa sukobima i da ih tretira konstruktivno i sistematski; učestvuje u procesima donošenja odluka i preduzima inicijative kroz demokratske procedure. Republika Kosovo ima rastu u populaciju, dominirana mladih uzrastima. Mlade i mladi ljudi mlađi od 25 godina predstavljaju 49% stanovništva, dok je 19,1% mladih u dobi od 15 godina.

Što se tiče zaposlenosti mladih ljudi, nedavna istraživanja pokazuju da Kosovo ima visoki nivo od 25% NEET-a (mladi koji nemaju ni obrazovanje, nisu ni obučeni, niti zaposleni). Rodna nejednakost u socijalnom statusu je veoma visoka. Žene imaju visok nivo NEET-a i obrazovanja, dok su muškarci više prisutni na tržištu rada. Nezaposlenost je veća među mladima čiji roditelji imaju niži stepen obrazovanja, koji dolaze iz siromašnih domaćinstava i uglavnom iz ruralnih područja. Preovlađujuća percepcija je da se poznanstva i veze sa ljudima na vlasti, odnosno položaj pojedinca na društvenoj lestvici, smatraju veoma važnim za pronalazjenje posla u 54 do 59% slučajeva. Štaviše, obrazovanje i radno iskustvo imaju isti uticaj.

Istraživanje takođe pokazuje da mladi ljudi na Kosovu sposobniji su nego što su (54 odsto od njih) da rade u okviru svoje profesije. Ovo pokazuje visoku neusklađenost između kvalifikacija radne snage i potreba i tražnje tržišta radne snage. Izgleda da žene imaju veću tendenciju da rade u svojoj struci. Zanimljiv podatak o najpoželjnijom perspektivu zapošljavanja je da 70 procenata mladih želi da radi u javnom sektoru i samo 23 odsto u privatnom sektoru. Želja za radom u javnom sektoru je prilično problematična u poređenju sa drugim zemljama u regionu. Samo 18 procenata mladih koji su zaposleni na Kosovu rade u javnom sektoru, dok su razlike između stvarne situacije i preferencija najviša u regionu. Sigurnost radnog mesta je glavni faktor koji mladi ljudi na Kosovu razmatraju pri izboru posla. To podrazumeva veliku zabrinutost zbog prava zaposlenih, dužeg radnog vremena, problema sa platom, itd. Oni koji su najviše zabrinuti zbog sigurnosti posla imaju veću želju da rade u javnom sektoru i manje su zadovoljni kvalitetom obrazovanja na Kosovu. Što se tiče veština mladih ljudi, istraživanja pokazuju da postoje određene protivrečnosti. Mladi ljudi na Kosovu isto (54 odsto od njih) rade izvan svoje profesije. Od strane trenutno zaposlenih mladih, samo 27% trenutno radi u izabranoj profesiji, dok 9% radi poslove koji su slični za svoju profesiju. S druge strane, postoji veliki porast mladih ljudi koji izjavljuju da ne rade u svojoj profesiji, sa skokom od 36% do 54% mladih koji su deo radne snage u poslednjih šest godina. Ovo pokazuje veliku neusklađenost između kvalifikacija radne snage i potreba i tražnje tržišta

radne snage. Izgleda da žene imaju ve u tendenciju da rade u svojoj profesiji, dok muškarci nisu skloni da rade u svojoj struci ².

ini se da je neformalno obrazovanje ono koja je najpotrebnije mladima, rasprostranjena je u istoj formi u svim razvijenim zemljama, omogu avaju i mladim ljudima da uti u na njihovom družini, da znaju kako da preduzmu i prevesti njihove inicijative, itd. Stoga, ovaj oblik delovanja treba slediti, da pored detaljnih studija u nekoj oblasti, mladi ljudi u e kako komunicirati, prezentirati, koristiti jezik u potpunosti i precizno, produbiti veštine koriš enja ste enog znanja, uklopiti se u grupe i poslove, obu eni da rešavaju ili upravljaju razli itim situacijama, biti efikasni, analizirati, i još mnogo toga. DO-a, kroz neformalno obrazovanje s ciljem da bi obrazovao mlade ljude, mora ispuniti etiri osnovna cilja: 1) ekonomsku svrhu, prema kojoj mora da osposobljava mlade ljude da budu ekonomski odgovorni i nezavisni.; 2) kulturnu svrhu, prema kojoj mora da osposobljava mlade ljude da spoznaju svoju kulturu i poštuju razli itost; 3) socijalnu svrhu, prema kojoj mora da osposobljava mlade ljude da budu aktivni gra ani; i 4) li nu svrhu, prema kojoj mora da osposobljava mlade ljude da da prepoznaju svoj unutrašnji svet i njihovo okruženje .

2.2 Pružanje i promovisanje mogu nosti za uklju ivanje na tržište rada

Prema ASK-u (TM3 2018), 28.8% nezaposlenih na Kosovu su mladi ljudi (starosna dob 15-24 godine) sa 12.0 poena razlike izme u muškaraca i žena.

Zna ajan deo mlade populacije je nezaposleno (55,0%), a stopa nezaposlenosti ženskog pola je ve a (62,5%) u odnosu na muškarce (51,8%). Tako e, mladi ljudi na Kosovu imaju dvostruko ve u šansu da budu nezaposleni u pore enju sa odraslima, sa ciframa sli nim muškarcima i ženama ³.

Kada je u pitanju mogu nost izbora za radno mesto, samo mali deo mladih na Kosovu je deo radne snage. Zapanjuju i podatak o najpoželjnijoj perspektivi za zapošljavanje je da 70 % mladih (prema Youth Study Kosovo 2018/2019 želi da radi u javnom sektoru i samo 23 odsto u privatnom sektoru. Samo 47 procenata kosovske omladine bilo je zainteresovano za posao u javnom sektoru 2012. godine. Treba naglasiti da se procenat mladih ljudi zainteresovanih za rad u me unarodnim institucijama sa 19% u 2012, smanjio se na 5% u 2018. godini. Smanjeno prisustvo me unarodnih institucija na Kosovu ima implikacije na broj mladih Kosovara koji žele da rade za njih.

Želja za radom u javnom sektoru je prili no problemati na u pore enju sa drugim zemljama u regionu. Samo 18 odsto zaposlenih mladih na Kosovu radi u javnom sektoru, dok je diskrepancija izme u realnosti i preferencija najviša u regionu. Žene su više sklone da rade u javnom sektoru (7 odsto), dok muškarci eš e rade u privatnom sektoru . O faktorima prilikom izbora posla, mladi su uglavnom orijentisani pitanjima prava radnika, koji se

² Youth Study Kosovo 2018/2019, The Friedrich-Erbert-Stiftung/FES

³ Agjencia e Statistikave të Kosovës - Anketa e fuqisë punëtore, tetor 2018

smatraju veoma važnim u 83 odsto slu ajeva. Sigurnost radnog mesta i slobodno vreme pored posla potvr uju rasprave fokus grupa da su glavna zabrinutost radnika u privatnom sektoru prava zaposlenih, dugo radno vreme i problemi sa platama. Postoji puno zna ajnih statisti kih korelacija u pogledu sigurnosti posla mladih na Kosovu. Oni koji su zabrinuti za sigurnost posla, tako e su uvereni da bi prihodi siromašnih i bogatih moraju biti ravnopravniji.

Pogoršanje radnih uslova podsti e mlade ljude da podrže desni arsku politi ku orijentaciju Istovremeno, oni koji su zabrinuti za sigurnost posla istovremeno su zainteresovani za politiku. Nesumnjivo je da imaju ja u želju za radom u javnom sektoru, jer se smatra da posao u javnom sektoru nudi mnogo više sigurnosti. Pre svega, oni koji su nezadovoljni stepenom sigurnosti radnog mesta na Kosovu nisu zadovoljni ni kvalitetom obrazovanja, ali s druge strane izgledaju zadovoljniji svojim životima uopšte . Mladi ljudi koji su najzainteresovaniji za prihod/zaradu su nešto više prisutni u ruralnim podru jima, a tako e izgleda da su i zadovoljniji svojim životom uopšte.

U današnjim ekonomskim uslovima, mladi ljudi se suo avaju sa mnogim teško ama pri razvoju preduzetni kih aktivnosti. Nepoznavanje tržište rada; nedostatak informacija o razvoju tržišnih uslova kao ponude i potražnje na tržištu rada; neadekvatno obrazovanje u preduzetništvu; nedostatak znanja o pravnoj osnovi za bavljenje preduzetništvom; nedostatak konceptualnog razvoja za pokretanje inicijativa za osnivanje preduze a; nedostatak samopouzdanja i preduzetni ke klime ako mogu uspeti; nedostatak znanja o kreditima i olakšice koje banke nude preduze ima su neki od faktora koji se smatraju problemati nim. Sa ove ta ke gledišta, posebno je važno pružiti podršku novim biznisima u preduzetništvu, mentorstvu i usmeravanju za mlade preduzetnike, kao i promovisanju i razvoju preduzetni ke kulture.

Ako pogledamo razlike u zaposlenosti mladih izme u ruralnih i urbanih podru ja, nedavna istraživanja pokazuju da mladi u ruralnim podru jima nemaju dovoljno pristupa informacijama o zapošljavanju na Kosovu. Sa samo 24,62% zaposlenih i 75,8% nezaposlenih, prime uje se da ve ina mladih smatra da posedovanje veština nije najvažniji kriterijum za zapošljavanje, jer su preporuke, kao i porodi ne i socijalne veze naj eš i na ini da se na e posao na Kosovo. Što se ti e nezaposlenosti zasnovane na spolu, rezultati pokazuju da su žene u nepovoljnom položaju na tržištu rada u odnosu na muškarce, sa 80,5% nezaposlenih žena na selu, u pore enju sa 67,6% nezaposlenih muškaraca. Nedostatak veština u smislu mogu nosti zapošljavanja i nedoslednost izme u obu enih obuka i radnih mesta u ruralnim podru jima, ine problem zapošljavanja mladih problemati nim.

Što se ti e zastupljenosti zajednica na tržištu rada, postoji velika razlika izme u albanske zajednice sa visokom stopom zaposlenosti od 28% i manjim zajednicama kao što su RAE sa stopom zaposlenosti od samo 10,7%.

Nedostatak uključivanja marginalizovanih etničkih grupa u obrazovanje i tržište rada, posebno u zajednicu Roma, Aškalija i Egipćana, ukazuje na postojanje ozbiljnih strukturalnih problema koji utiču na marginalizaciju malih etničkih zajednica na Kosovu.

Prepreke u zapošljavanju su različite i uključuju nedostatak mogućnosti, nedostatak poslova sa pola radnim vremenom (za studente), nedostatak fleksibilnih radnih mesta (studenti i mladi roditelji), nedostatak adekvatnog prevoza i nedostatak odgovarajućih veština svrstani na posljednjem mestu.

Rezultati LENS studije pokazuju da je većina ispitanika zadovoljna trenutnim radnim položajem. Međutim, više od polovine zaposlenih ispitanika radi bez ugovora o radu. Većina ispitanika je rekla da njihovo selo ne pruža dobre mogućnosti za zapošljavanje. Međutim, oni žive u dobro organizovanim zajednicama, u zdravom okruženju i u dobrim odnosima sa urbanim centrima, što olakšava traženje posla.

Iako su uslovi života ruralne omladine zadovoljavajući i, uprkos visokoj stopi nezaposlenosti, nivo zavisnosti od podrške porodici je visok. Ova zavisnost je povećana uz remittance (novčani prilivi) iz inostranstva i šemama socijalne pomoći. Uz takvu podršku, uprkos visokoj stopi nezaposlenosti, gotovo svi ispitanici imaju mobilne telefone, računare i laptopove, televizore, lične ili porodične automobile i druge kućne aparate.

Plata nije glavni motivacioni faktor za većinu ruralne omladine. Radna sredina i sloboda izražavanja navedeni su kao glavni motivacioni faktori, zatim dobre kolege, radno vreme, mogućnost profesionalnog napredovanja i nivo plate.

Većina nezaposlenih mladih u ruralnim područjima imaju potrebu za radno mesto, zatim od sposobnost pisanja biografije (CV), procenu njihovih veština, korišćenje informacijske tehnologije (IT) i interneta, savetovanje o karijeri, olakšavanje za zapošljavanje, itd. Ovo podudara sa nalazima prethodnih studija, prema kojima su meke veštine kao što su komunikacione veštine, otvorenost prema društvenim aktivnostima i otvorenost prema organizacionoj kulturi preduzeća, ključne su veštine koje zahtevaju poslodavci⁴.

Kada je reč o migraciji jeste da nedostatak nade za pronalaženje dobrog zaposlenja i poboljšanje njihovog ekonomskog statusa su neki od razloga zbog kojih 47% mladih kosovskih Albanaca ima cilj od umerenog do jakog, da bliskoj budu mogli imigrirati. Takođe, nezadovoljstvo obrazovanjem, korupcija, nisko poverenje u institucije i druga pitanja doveli su do povećanih žalbi i nezadovoljstva, što je doprinelo do migracije.

Švajcarska i Nemačka ostaju zemlje na koje ciljaju mladi ljudi, odražavajući i uticaj velike kosovske dijasporu u ove dve zemlje. Veliki broj mladih ljudi sa Kosova prihvatio bi poslove koje lokalno stanovništvo ne bi uzelo u obzir. Pored toga, motivacija za migraciju iz obrazovnih razloga ostaje relativno niska, stvarajući i ravnotežni jaz između želje za migracijom i radom u zemlji odredišta i žudnje za boljim stranim obrazovanjem, što samo po sebi može doneti najbolje šanse za posao u zemlji odredišta⁵.

⁴ Rinia Rurale e Kosovës - Mundësitë, pengesat dhe nevojat për punësim, 2018

⁵ Youth Study Kosovo 2018/2019, The Friedrich-Erbert-Stiftung/FES

Stoga je od vitalnog značaja izvršiti aktivnosti planirane u ovom strateškom dokumentu, tako da mladi imaju veći podršku, pružaju i im neophodnu obuku za razvoj životnih veština kako bi se pripremili za tržište rada i praksu na poslu, u cilju sticanja iskustva i promovisanja inovacija za mlade preduzetnike.

3. Zdravo i bezbedno okruženje za mlade ljude

Da bi se obezbedilo zdravo i bezbedno okruženje za kosovsku omladinu, DO-a je planirao tri seta mera, podeljenih na brigu za postizanje zdrave omladinske sredine, i postizanje veće bezbednosti za kosovsku omladinu i podržavanje aktivnosti koje utiču na socijalnu i kulturnu integraciju.

3.1 Promovisanje zdravog načina života i blagostanje mladih ljudi

Prema različitim istraživanjima i podacima, promovisanje i zdravstveno obrazovanje treba da nastave da podrže promovisanje zdravog načina života i blagostanje mladih ljudi.

Prema istraživanju Global Youth Tobacco Survey GYTS 2016, koje su sprovedli Svetska zdravstvena organizacija (WHO), Centar za kontrolu bolesti (CDC) i Nacionalnog Instituta za Javno Zdravlje Kosova (NIJZK) na Kosovu za mlade od 13 godina -15 godina, daju podatke o trenutnim procenama na nivou zemlje: 8,8% u enika (11,7% dečaka i 5,6% devojica) je koristilo bilo koji duhanski proizvod. 7,1% u enika (10,1% dečaka i 4,0%) devojica su pušile cigarete. Što se tiče pasivnog pušenja, 47,8% mladih je izloženo pušenju kod kuće, a 43,7% je izloženo duvanskom dimu u zatvorenim javnim prostorijama. Što se tiče pristupa i dostupnosti do duvana, utvrđeno je da: 75,6% pušača kupuju i u prodavnicama, kod kući ili od prodavca ili kioscima. Od sadašnjih pušača, 68,7% je izjavilo da nisu bili spremni prilikom kupovine duvana zbog starosti. Takođe visok je i broj studenata koji su izrazili želju da prestanu pušiti (60,3%), dok je 58,9% pokušalo da prestane pušiti. 36,7% mladih je izloženo reklamiranju duvana, i duvanske kompanije ponudile su besplatne cigarete za 6,1% mladih. Od pitanja o izloženosti reklamiranju duvana, ispada da je 7 od 10 u enika uočilo anti-duvanske poruke u medijima; skoro 4 od 10 u enika uočilo je reklamiranje ili promociju duvana na prodajnom mestu, a 1 od 10 u enika ima nešto što je u vlasništvu brendiranih marki duvana.

Prema rezultatima ankete, 71% mladih ne puši i ovaj rezultat je identičan istom istraživanju iz 2012. godine. Devetnaest procenata muškaraca izgleda da su redovni pušači, dok samo sedam odsto devojaka redovno puše duvan. Pušenje je redovno prisutno među mladima u dobi od 24 do 29 godina, a među nepušačima se smanjuje s povećanjem starosti, iako je postotak onih koji povremeno puše isti među različitim starosnim grupama mladih (9-11 posto). Pušačke navike povezane su sa rezultatima indeksa bogatstva, jer mladi ljudi koji

pripadaju porodicama u dobrom ekonomskom stanju imaju ja u tendenciju pušenja. Naj eš i razlog za pušenje je „uklju ivanje“ i „kršenje pravila“.

Prema rezultatima ankete, 73 odsto mladih ljudi ne pije alkohol, a rezultati se nisu promenili u poslednjih šest godina. Pet odsto mladih je izjavilo da konzumiraju alkohol najmanje nekoliko puta nedeljno. Obi no, potrošnja alkohola preovla uje kod 25% mladih, uklju uju i one koji piju redovno i oni koji su veoma retki konzumenti. Rasprostranjenost alkohola kod muškaraca je 33 odsto, a kod žene samo 16 odsto.

Iznena uju e je da se u estalost konzumacije alkohola nedeljno, pove ava sa staroš u od 5% na 17%. U estalost pušenja i konzumacije alkohola kod mladih se dosta poklapa. Štaviše, konzumacija alkohola je povezana sa rezultatom indeksom bogatstva, jer mladi ljudi koji pripadaju porodicama u dobrom ekonomskom stanju imaju tendenciju da konzumiraju alkohol. Mladi u urbanim podru jima imaju ja u sklonost ka pijenju, u pore enju sa njihovom vršnjacima sa sela. Prema kvantitativnim nalazima, konzumacija alkohola je neprihvatljiva za 60 procenata ispitanika. Štaviše, stav da je upotreba alkohola delimi no prihvatljiva je statisti ki povezana sa polom, prebivalištem, godinama starosti i indeksom bogatstva ispitanika. Tipi an profil mladog ispitanika koji smatra da je alkohol prihvatljiv je muško, koji žive u urbanim sredinama, sa visokim obrazovanjem, i imaju dobar rezultat indeksa bogatstva ⁶.

Iz ovih podataka postaje jasno da je potrebno ja anje primene važe eg zakonodavstva o zabrani pušenja na javnim mestima, svesnost mladih i porodica o štetnosti uzrokovanoj izloženosti duhanskom dimu i podršci projekata i kampanjama za podizanje svesti o važnosti kontrole reklamiranja i prodaje duvana. Kona no, što se ti e znanja i stavova, 77,9% u enika misli da je pušenje štetno za ljude koji koriste duvan, dok 94,3% favorizuje zabranu pušenja na javnim zatvorenim prostorijama.

Kada je u pitanju reproduktivno zdravlje, istraživanja pokazuju da samo 46,2 odsto mladi ljudi potvr uje da još uvek nisu imali seksualne odnose. Naravno, seksualno iskustvo je ve e kod ljudi starosti od 25 do 29 godina, u pore enju sa mladima u tinejdžerskim godinama. Seksualno iskustvo je tako e više prisutno kod muškaraca nego kod žena. Štaviše, seksualna aktivnost je u korelaciji sa pokazateljem indeksa bogatstva, jer mladi koji žive u porodicama koje imaju bolji ekonomski položaj imaju tendenciju da izjave da imaju više seksualnog iskustva.

Kontracepciju koristi 40 odsto mladih koji su imali seksualna iskustva. ini se da 4 odsto mladih nije informisano o ovom problemu. Postoji veoma visoka statisti ki zna ajna korelacija izme u onih koji piju alkohol i mladih ljudi koji koriste kontracepciju. Štaviše, oni koji se nalaze u kategoriji „bogati“, prema indeksu bogatstva i visoko su obrazovani, spremniji su da koriste kontracepciju . Muškarci više koriste kontracepciju , dok gradsko ili seosko prebivalište u ovom pogledu ne predstavlja statisti ku razliku.

⁶ Youth Study Kosovo 2018/2019, The Friedrich-Erbert-Stiftung/FES

3.2 Povećanje bezbednosti mladih

Nedavne analize i izveštaji pokazuju da postoji značajan porast ugrožavanja bezbednosti za mlade ljude u Kosovu ali i u drugim zemljama. Mladi ljudi su veoma izloženi raznim negativnim pojavama kao što su nasilje, socijalna nesigurnost, različite ideološke religiozne ili političke struje i tako dalje. Tako je, u današnje vreme, svet je počeo da shvata da mladi ljudi nisu samo deo problema. Mladi ljudi danas imaju mnogo važniju ulogu. Mladi ljudi su takođe najveći doprinosnici sigurnosti i mira u svim zemljama u kojima je bilo sukoba i rata. S obzirom na to, Ujedinjene nacije su usvojile Rezoluciju Saveta Bezbednosti br. 2250 (2015), gde je prepoznao pozitivan doprinos koji mladima daje na očuvanje i promociju mira i sigurnosti u svetu.

Takođe, Evropska unija, kroz Strategiju za mlade 2019-2027, ima za cilj da poboljša sveobuhvatno socijalno uključivanje mladih, socijalno blagostanje, kao i otvoren i konstruktivan dijalog. Sve to, u cilju podizanja lične, ekonomske i socijalne sigurnosti mladih u EU i susednim zemljama EU.

Kosovo je zabeležilo veoma ozbiljne i delikventne slučajeve u kojima su mladi bili uključeni kao učesnici u krađama, premlaćivanju, švercu, trgovini ljudima itd. Ova činjenica ostaje veoma zabrinjavajuća u departmentu za mlade i treba da ima prioritet da se više radi na njihovom sprečavanju. Izazov za departmentu za mlade su škole i univerzitetske institucije u kojima veliki broj mladih pohađaju školu, gde ove institucije veoma malo rade sa mladima u oblasti sigurnosti mladih u bilo kojoj formi. Nedostatak pružanja aktivnosti u oblasti ljudske sigurnosti u školskim institucijama predstavlja dovoljno dobru izgubljenu priliku da se uhvati u koštac sa ovim mladim ljudima sa programima podizanja svesnosti i obukom kako bi se uspešno se nosili sa rizicima koji se javljaju mladima tokom njihovog života kao u profesionalnom i ličnom vidu.

3.3 Integrisanje mladih u društveni život kroz razne kulturne, sportske i rekreativne aktivnosti

Mladi na Kosovu i dalje pate od posledica nedavnog rata. Marginalizovane grupe ostaju daleko od dobijanja podrške koja im je potrebna da bi ostvarile svoja prava. U mnogim izveštajima, najveća zabrinutost se odnosi na nedostatak integracije različitih grupa mladih u društveni i kulturni život. Etničke grupe na Kosovu iz različitih objektivnih i subjektivnih razloga ostaju izazov u njihovoj integraciji u društveni i kulturni život Kosova. Takođe, različite grupe mladih osoba sa ograničenim sposobnostima suočavaju se sa ozbiljnim izazovima u ostvarivanju svojih osnovnih prava.

Na Kosovu, mladi ljudi iz različitih zajednica danas teško komuniciraju jedni s drugima jer ne poznaju jezik jednog drugog. Predrasude i stereotipi na Kosovu i dalje negativno utiču na otvaranje istinskog dijaloga između mladih ljudi iz različitih zajednica.

Promovisanje i podržavanje prava osoba sa ograničenim sposobnostima je veoma važno za postizanje napretka na Kosovu za sveobuhvatno uključivanje ovih veoma osetljivih grupa.

Različite studije i izveštaji preporučuju da su kulturne i sportske aktivnosti veoma efikasna sredstva za integraciju mladih u društveni život. Oni su neverovatno korisni mehanizmi u borbi protiv predrasuda, otvaranja komunikacije među mladima, ali i kao veoma dobar alat za uvođenje različitih kultura i rekreaciju mladih u njihovo slobodno vreme.

VIZIJA I STRATEŠKI OBJEKTIVI

Strategija za mlade 2019-2023 ima za cilj da mladi ljudi u Republici Kosovo budu aktivni, odgovorni, zdravi, bezbedni, obrazovani i vaspitani građani koji žive dostojanstveno i kvalitetno, pripremljeni i aktivno doprinose razvoju razumnog i odgovornog društva.

Strateški objektivni uključuju sledeće navedeno:

Strateški cilj 1: Mobilizacija mladih za učešće, zastupanje i aktivno građanstvo

Strateški cilj 2: Obezbeđivanje veština i priprema mladih za tržište rada

Strateški cilj 3: Zdravo i sigurno okruženje za mlade ljude

Analitički pristup o podacima, kao i poređenje u oblasti istraživanja jasno omogućavaju definisanje problema, ciljeva, mera i aktivnosti koje treba preduzeti. Na osnovu međusektorskih i specifičnih politika koje vodi MKOS, definicija takvog tretmana omladinskog sektora napravljena je i ona u skladu je sa programima i aktivnostima ovog ministarstva.

MONITORISANJE I OCJENJIVANJE IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE

Uloga sistema monitoringa

Strategija za mlade 2019-2023 tako e ima svoj akcioni plan koji se sastoji od strateških objektivna, mera i aktivnosti, odgovornosti i finansijskih troškova za implementaciju. Strategijski akcioni plan preispituje se na godišnjoj osnovi u okviru planiranja monitoringa utvr enog u strategiji.

Proces implementacije strategije e biti proces postizanja svojih strateških objektivna i mera. Monitoring i ocenjivanje postizanja ciljeva i efikasnosti relevantnih aktivnosti su sastavni deo strategije i klju nih komponenti procesa implementacije. Monitoring i evaluacija e služiti za pra enje napretka strategije, da se u procesu meri stepen ostvarenja svojih ciljeva i odrediti pravce prilago avanja, posebno u pogledu aktivnosti. Proces monitoringa e biti implementiran od strane DO-a.

Monitoring i evaluacija strategije i akcionog plana je sastavni deo zadataka i odgovornosti divizija unutar DO-a. Proces evaluacije e biti pra en uspostavljanjem i ja anjem institucionalnih kapaciteta za službenike za monitoring koji e biti deo implementacije ove Strategije.

Monitoring i izveštavanje o Strategiji

Rezultati monitoringa i evaluacije bi e raspodeljeni kako bi se primetio napredak u postizanju strateških ciljeva, mera i aktivnosti. Kada se sastave izveštaji o postignutim rezultatima, na osnovu podataka i anketa, oni e biti distribuirani me u korisnicima koji e biti: 1) Centralne i lokalne državne institucije; 2) Omladinske organizacije; 3) Me unarodni partneri, 4) Mediji, i 5) Šira javnost

Objavljivanje rezultata e biti u injeno putem medija ili organizovanjem diskusija kako bi se doneli zaklju ci o napretku strategije, posebno angažuju i Omladinske organizacije.

Kao nosilac i klju ni akter za realizaciju objektivna, DO e pratiti indikatore vezane za implementaciju strategije. Na kraju svake godine, DO priprema izveštaj o napretku na nivou ostvarenja ciljeva, koji objavljuje i ini ga poznatim svim zainteresiranim stranama.

Srednjoro ni pregled Strategije

Strateški ciljevi imaju za cilj unapre enje uloge mladih u kosovskom društvu, jednakost u obra anju svim mladim ljudima i unapre enje pitanja mladih u razli itim oblastima njihovog života. Strategija e imati srednjoro nu evaluaciju i kona nu ocenu. Na ovaj na in, zajedno sa izveštajem o postignutim rezultatima, u svakoj po etnoj godini, DO e poduzeti proces pregleda ciljeva i indikatora.

Kontrolisanje i nadgledanje odobravanja grantova

U cilju ispunjavanja cilja strategije, deo sredstava se planira distribuirati Omladinskim organizacijama, koji proširuju opšti uticaj na omladinsku zajednicu. Da bi bio odgovoran i transparentan, DO treba da razvije minimalne standarde i jasno definisane kriterijume koje Omladinske organizacije mogu biti korisnici sredstava i da se pridržavaju standarda Uredbe Vlade Kosova o finansiranju NVO-a. Ovi kriterijumi služe za ocenu aplikacije Omladinskih organizacija, koje bi trebalo objaviti u sumarni izveštaj.

Izme u ostalog, DO-a treba da razvije i okvir za pra enje i evaluaciju implementacije projekata Omladinskih organizacija, kao i izveštavanje o ostvarenju projektnih rezultata podržanih sredstvima MKOS/DO. Izgradnja sistema monitoringa i procena postizanja ciljeva projekta koje su postigle Omladinske organizacije je više nego neophodno, jer odre uje dalju podršku takvih organizacija iz MKOS/DO fondova. Takav sistem monitoringa i evaluacije treba da bude u stanju da izra uje izveštaje o postizanju, odgovornosti i transparentnosti implementacije projekta, u kojoj javnost treba da ima pristup.

Ovi podaci naglašavaju potrebu da se podrže projekti iz kojih e mladi ljudi dobiti sigurnu informaciju, jer mladi ljudi ne vjeruju informacijama koje dobiju putem interneta, iako je to glavni izvor informacija.

FINANSIJSKI UTICAJ IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE

Ukupna procena troškova petogodišnjih omladinskih aktivnosti iz Strategije za mlade 2019-2023 ima ukupan iznos implementacije od 11.661.900 Evra.

Strateški cilj	Budžet					Totali
	2019	2020	2021	2022	2023	
Mobilizacija mladih za učešće, zastupanje i aktivno građanstvo	€938,500	€1,275,000	€1,266,500	€1,266,500	€1,266,500	€6,013,000
Obezbeđivanje veština i priprema mladih za tržište rada	€334,500	€635,000	€665,000	€695,000	€725,000	€3,054,500
Zdravo i bezbedno okruženje za mlade ljude	€319,400	€555,000	€560,000	€580,000	€580,000	€2,594,400
	€1,592,400	€2,465,000	€2,491,500	€2,541,500	€2,571,500	€11,661,900

Izvori finansiranja strategije

Finansiranje implementacije Akcionog plana za Strategiju za mlade 2019-2023, predvi eno je da se izvede od strane MKOS/DO i razvojnih agencija.

1. Mobilisanje mladih ljudi za učešće, zastupanje i aktivno građanstvo

1.1, Konsolidacija, funkcionalizacija i osnaživanje Omladinskih organizacija

1.1.1 Izgradnja kapaciteta za Omladinske organizacije u pogledu organizacionog razvoja

Ovo kretanje lidera Omladinskih organizacija i drugog omladinskog osoblja predstavljaju stalnu potrebu za izgradnjom kapaciteta u kontekstu organizacionog razvoja. Interes društva je da ima strukturirane i dobro organizovane Omladinske organizacije. Stoga se izgradnja kapaciteta za Omladinske organizacije u kontekstu organizacionog razvoja smatra dinamičnim i kontinuiranim procesom, koji se predviđa da ga organizuje sam DO kroz konsultantske usluge i sopstvene resurse, u zavisnosti od neophodnih modula obuke. U skladu sa tim se izvršiti procena trenutnog statusa u smislu organizacionog razvoja omladinskih organizacija širom Republike Kosova, uključujući i konsultacije sa tekum izveštajima iz istraživanja razvojnih agencija i drugih organizacija. Procena se vrši kroz blisku saradnju sa svim zainteresovanim stranama koje su u svojim programima usmereni na mlade. Na osnovu analize nalaza, odgovarajućim paketima obuke dobijaju prioritet, koji se zatim implementiraju od strane pružaoca obuke.

1.1.2 Izgradnja kapaciteta opštinskih službenika za mlade

Postoji neposredna potreba da DO ima most za vezu u svakoj opštini, odnosno opštinske službenike za mlade, sa kojima koordinira akcije vezane za mlade, a koje treba da budu u skladu sa državnim politikom za mlade. Stalni razvoj u lokalnim administracijama ukazuje na potrebu za stalnom podrškom izgradnji kapaciteta opštinskih službenika za mlade. Planirano je da se izgradnja kapaciteta opštinskih službenika za mlade sprovede nakon istraživanja o proceni potreba. Za ovu meru treba biti odgovoran DO-a koji se kroz angažovanje profesionalnih konsultantskih usluga baviti kapacitetima opštinskih službenika za mlade.

1.1.3 Podrška inicijativama koje omogućavaju stvaranje formalnih i neformalnih mreža (dodela sredstava, do 10 hiljada evra godišnje - ne više od 3 mreže godišnje)

Umrežavanje je veoma poseban i važan segment za razvoj i promovisanje Omladinskih organizacija u zemlji i inostranstvu i pružaju veću mobilnost mladih. Oni pomažu u razmeni uspešnih iskustava i znanja među mladima, promovišu i njihov rad na lokalnom i međunarodnom nivou. Kao takva, planirana je podrška inicijativama ove prirode.

Ova aktivnost ima za cilj da podrži formalizaciju eventualnih neformalnih mreža koje su uspešne i dostignu veliku mobilnost mladih.

1.1.4 Podrška za projekte ili inicijative za omladinski aktivizam u zajednice /mobilnosti mladih

Omladinski aktivizam je veoma važna komponenta sveukupnog razvoja mladih i pomaže mladim ljudima od dobi od 15 godina da razviju osećaje i odgovornosti za okruženjem u kojem žive i kako se mlada osoba ponaša. Takođe, u ovoj fazi se očekuje da mladi shvate i implementiraju različite oblike samoorganizovanja s ciljem da rešavaju pitanja vezanih za život mladih. Planirano je da DO uz grantove podrži inicijative Omladinskih organizacija koje promovišu aktivizam mladih širom zemlje. MKOS, u skladu sa sporazumom sa KRSM-om, ali i sa drugim zainteresovanim mehanizmima koji doprinose mobilnosti mladih, pruža podršku regionalnoj mobilnosti mladih.

1.1.5 Podrška omladinskim organizacijama preko osiguravanja doprinosa /u slučaju kada apliciraju za sredstva kod razvojnih agencija i njihovih programa

Jedan od tekućih izazova sa kojima se suočavaju Omladinske organizacije na Kosovu je teškoća u obezbeđivanju finansijskih sredstava kao uslova za finansijski doprinos tokom procesa apliciranja za EU fondove i druge razvojne agencije. Veliki broj razvojnih agencija / donatora, u cilju obezbeđivanja posvećenosti, zahtevaju zajedničko ulaganje u određenom procentu od ukupnog iznosa projekta. Da bi se olakšao ovaj proces, DO će podržati Kosovske Omladinske organizacije koje apliciraju na takve fondove razvojnih agencija/donatora.

1.1.6 Podrška Omladinskim organizacijama koje promovišu, podižu svest o pravima i odgovornostima mladih ljudi

Oblast ljudskih prava i odgovornosti smatra se jednim od najvažnijih da bi imali odgovorno društvo i poštovanje jedni drugih uprkos razlikama. U tu svrhu, planirano je da DO podržava omladinske organizacije koje promovišu i podižu svest o pravima i odgovornostima mladih u društvu. Izbor korisnika iz DO-a se vrši na osnovu unapred pripremljenih kriterijuma i standarda, u skladu sa važećim zakonodavstvom o subvencijama.

1.2 Konsolidacija zakonodavstva o mladima

1.2.1 Promovisanje pravnih mehanizama za povećanje učestvovanja u donošenju odluka

DO je promoter i predstavnik mladih na Kosovu, dok deo tereta mu spada kako bi se osigurao da su politike za mlade adekvatne, u skladu sa potrebama mladih, u skladu sa lokalnim i meunarodnim zakonodavstvom, i koji pruža kontinuiranu mobilnost mladih. Promovisanje omladinske politike i zakonodavstva upozorava sve donosiocice odluka na svim nivoima vlasti i relevantne institucije da imaju omladinu u fokusu pružaju i im priliku i preduslove da se izraze i da se bolje pozicioniraju u kosovskom društvu. Preko vizuelnih i audio medija i elektronskih platformi, DO-a kontinuirano promovise postoje e pravne mehanizme za u eš e mladih.

1.2.2 Realizacija istraživanja vezanih o stanju omladinskog sektora i redovno pra enje implementacije zakonodavstva u pogledu u eš a

Da bi se identifikovala trenutna situacija omladinskog sektora na Kosovu, odnosno njihove potrebe, brige i o ekivanja, DO-a stalno planira da sprovede razli ita istraživanja, iji rezultati treba da se koriste kao dopuna sekundarnog ili primarnog zakonodavstva. Takva istraživanja se vrše od strane DO-a ili konsultanta angažovani kao profesionalna služba. DO-a e tako e razviti okvir za pra enje i procenu primenljivosti sekundarnog i primarnog zakonodavstva o mladima, kako bi se osiguralo da su ispunjene obaveze donosilaca odluka izraženim u zakonodavstvu. Izveštaji o pra enju, uklju uju i preporuke, osim što se objavljuju, dostavljaju se kabinetu ministra, koji ga zatim predaje odgovaraju im donosiocima odluka.

1.2.3 Stvaranje digitalne platforme za primarno, sekundarno zakonodavstvo, zakonske inicijative, omladinske politike, lokalne strategije i akcione planove koji služe svim omladinskim organizacijama

DO-a e uspostaviti i održavati elektronsku platformu u kojoj e se uspostaviti kompletna primarna i sekundarna zakonodavstvo, zakonske inicijative, omladinske politike, lokalne strategije i lokalni akcioni planovi za mlade u službi svih Omladinskih organizacija u zemlji. Platforma e tako e sadržavati informacije o mogu nosti apliciranja za grantove i druge linkove koji pomažu omladinskim organizacijama da komuniciraju sa institucijama, organizacijama, mrežama, razvojnim agencijama i razli itim inicijativama u zemlji i inostranstvu. Ovakva platforma ima za cilj da pomogne ne samo mladima kao pojedincima, ve i svim neformalnim grupama koje žele posti i pozitivne promene u svetu mladih.

1.3 Podrška mobilnosti mladih

1.3.1 Podizanje svesti omladinske zajednice za aktivno u eš e i aktivno gra anstvo

Gra anski aktivizam od rane mladosti je veoma važna komponenta ranog razvoja i rane socijalizacije mladih. Da bi podigao svest i pružio obilnu informaciju o u eš u i aktivnom gra anstvu, DO-a e organizovati razne javne doga aje, predstavljene kroz elektronske i audio vizuelni medijumima.

1.3.2 Pružanje podrške za izgradnju i rehabilitaciju omladinskih centara, uklju uju i izgradnju i rehabilitaciju rekreativnih i sportskih terena za razvoj socijalnih aktivnosti mladih.

Pravilan fizi ki i društveni razvoj mladi u zemlji ne može se zamisliti bez odgovaraju e fizi ke prate e infrastrukture, kao što su Omladinski centri i rekreativni i sportski tereni. Budu i da opštine pružaju takvu infrastrukturu, DO-a nudi mogu nost finansijske pomo i u vidu zajedni ke participacije za izgradnju navedene infrastrukture opštinama koje same nisu u mogu nosti da ponude takvu mogu nost. Opštine korisnice e biti izabrane u skladu sa kriterijumima i standardima koje je unapred sastavio DO-a. Tako e, kroz uklju ivanje razvojnih agencija, DO-a e istražiti, obezbediti i posredovati u pronalaženju sredstava za podršku u izgradnji fizi ke infrastrukture za mlade širom zemlje.

1.3.3 Inventarizacija, ažuriranje i katalogiranje usluga Omladinskih organizacija koje se nude mladima

Nakon rata broj omladinskih organizacija se stalno pove ava. Veliki deo njih više ne postoji, a nekolicina ih je preživela, a sada su strukturirane, profilisane, sa iskustvom i ste enom kompetencijom. Takve organizacije nastavljaju da pružaju odre eni broj usluga koje su u koraku sa vremenom i od kojih imaju korist hiljade mladih ljudi. S druge strane, DO-a je izazvan nedostatkom informacija o svim uslugama i kvalitetima usluga koje pružaju brojne omladinske organizacije. Stoga, postoji potreba da se sumiraju i katalogiziraju sve usluge koje se pružaju mladim ljudima, uklju uju i one pružaoce usluga, konkretno Omladinske organizacije, uklju uju i i programe za mlade koje podržavaju razvojne agencije. Takve informacije služe DO-a da ima znanje o uslugama što se nude mladima, a širenjem takvih informacija DO-a oboga uje ponudu usluga u svim opštinama u kojima nije postojala takva usluga, dok se potreba za njima pove ava. Takve informacije se planiraju distribuirati putem elektronskih medija.

1.3.4 Dodela posebnog fonda za mobilnost mladih

Stvoren direktno od strane Ministra MKOS-a, i ubudu e sa mogu nostima rasta od razvojnih agencija, fond od najmanje 200.000 evra ima za cilj da pove a mobilnost mladih podržavaju i aktivnosti usmerene na: 1) Pove anje saradnje sa me unarodnim omladinskim organizacijama i institucijama kao što su umrežavanje, razmene, studijska putovanja, prezentacija postignu a, kampove itd. Ove moderne prakse razvoja mladih u zemlji mogu se

posti i daljnjom izgradnjom i proširenjem saradnje sa me unarodnim organizacijama, mrežama i institucijama koje rade ili podržavaju omladinski sektor; 2) Podrška omladinskim organizacijama koje se bave izazovima mladih u pogledu kvaliteta u obrazovanju i fenomenima koji ometaju kvalitetno obrazovanje kao i okolnostima i mogućnostima koje se nude mladima u obrazovanju. Budući da je sektor obrazovanja u nadležnosti MONT-a, i u njihovom planiranju su mere posvećene mladima, ipak postoji dovoljno prostora za intervencije u ovom sektoru od strane Omladinskih organizacija i drugih zainteresovanih strana; 3) Podrška Omladinskim organizacijama koje promovišu, posreduju/podižu svest o teškom položaju marginalizovanih grupa mladih i onih u nevolji. To je zato što se nedavno pokazalo da mnoge Omladinske organizacije rade na poboljšanju položaja marginalizovanih grupa i onih u nevolji, posebno omladine koji su skraćeni da imaju dostojanstven život, uvek zasnovana na ljudskim pravima; i 4) Podrška inicijativama i Omladinskim organizacijama izvan granica Republike Kosovo u cilju promocije kulturnog identiteta, vrednosti koje predstavljaju zemlju i aktivno građanstvo kroz mobilizaciju mladih. To je zato što naša zemlja treba da ojača odnose mladih u zemlji sa onima iz dijaspore, kao i da mladi iz dijaspore treba da sarađuju sa mladima u zemlji, tako da jedni drugima pružaju brojne mogućnosti ne samo za obogaćivanje društvenog života i obožavanje kulturnog identiteta, već i za mogućnosti daljeg obrazovanja i angažovanja na tržištu rada. Takođe je u interesu države da saradnja i razvije odnose sa vršnjacima unutar i van zemlje.

1.4 Razvijanje voluntarizma

1.4.1 Promovisanje voluntarizma i volonterskog rada

Voluntarizam podrazumeva aktivnosti koje se odvijaju od fizičkih lica uzrasta od 15 do 24 godine koji nude svoje vreme, rad, znanje i veštine da služe zajednici u korist društva bez plaćanja. Premda, voluntarizam je zadovoljstvo za svaku mladu osobu koja doprinosi razvoju i dobrobiti svoje zajednice, i kao takva mora biti promovisana među mladima kroz aktivnosti podizanja svesti. Stoga će DO-a ovu akciju i se sprovoditi kroz promovisanje voluntarizma i volonterskog rada. Smatra se da se to postiže kroz vizuelne audio medijumima, posete lokalnim organizacijama u svim opštinama u zemlji, u debatama, okruglim stolovima i konferencijama, kao i na elektronskim platformama, ne isključujući i druge aktivnosti.

1.4.2 Upravljanje procesom volonterskog rada

Planirano je da volonterski rad bude institucionalno prepoznat i pripisan za satima rada kroz postoje u elektronsku platformu i bazu podataka za volontere (PDV) na MKOS. Volonterski rad treba da se upravlja od strane D - , dok su Volonterske organizacije, institucije i sva druga pravna lica obavezna da se registruju i registruju volonterske sate putem elektronskog sistema (PDV), prepoznaju i istovremeno status volontera i iskustvo volonterskog rada.

Administrativno uputstvo o volonterskom radu navodi sva prava i obaveze volontera i pružaoca volontera kroz kriterijume sa DO-a i u koordinaciji aktivnosti sa relevantnim lokalnim i meunarodnim institucijama, uključujući i same Omladinske organizacije, sastavi e Administrativno uputstvo/AU za volonterski rad i na in njegovog priznavanja. Planirano je da AU bude deskriptivna, da uključuje kriterijume i standarde za licenciranje Omladinskih organizacija za volonterski rad i za sertifikaciju volonterskog rada, kako bi se izbegla mogućnost lošeg upravljanja ovim procesom. Tako e, DO-a e, kroz PDV, pružiti obimne informacije o procesu licenciranja, sertifikacije i praćenja u vezi sa volonterskim radom.

1.4.3 Priznavanje volonterskog rada od strane DO za mlade koje preporučuju Omladinske organizacije koje nude volonterski rad

U dopunama politika i aktuelne predloge državne politike koji se odnose na voluntarizam, volonterski rad i voluntarizam, uglavnom treba dodatno regulirati tako da se dobrovoljni doprinosi i dalje prepoznaju i ocenjuju institucionalno. Priznavanje volonterskog rada je važan impuls za pružanje volonterskog rada od strane mladih, tako da e DO-a nastaviti sertifikacijom /priznavanjem volonterskog rada, izraženog u radnim satima.

1.4.4 Podrška Omladinskim organizacijama koje promovišu voluntarizam i volonterski rad

Pošto je voluntarizam, pored zadovoljstva, čak i potisni motiv za svaku mladu osobu da doprinese razvoju i dobrobiti svoje zajednice, tako DO-a u saradnji sa kancelarijom UNICEF-a na Kosovu, kao i sa svim drugim razvojnim agencijama zainteresovanim da doprinese ovom pravcu, e podržati Omladinske organizacije na Kosovu u sprovođenju aktivnosti i projekata u cilju promovisanja voluntarizma i volonterskog rada u zajednici.

2. Obučena omladina i pripremljeni za tržište rada

2.1 Razvoj neformalnog obrazovanja⁷

2.1.1 Organizovanje događaja koji vode ka neformalnom obrazovanju

Organizovanje i podrška događajima u cilju osposobljavanja mladih kroz neformalno obrazovanje

Neformalno obrazovanje je temeljito obrazovanje koje otvara oči i umove mladih ljudima prema stvarnosti sveta i osveštuje ih za svet sa više pravde, jednakosti i ljudskih prava za sve. Realizacija alternativnih obrazovnih programa ima za cilj unapređenje razumijevana društva od strane mladih o političkim, socijalnim, filozofskim temama, naučnim konceptima i analizi društvenih procesa. Cilj Strategije u pogledu neformalnog obrazovanja je da razvije, poveća i podrži izgradnju kapaciteta za mlade u obrazovanju, koji se odnose na lične i socijalne obrazovne procese osmišljene da poboljšaju niz veština, kompetencija i gajenja vrednosti kroz izgradnju perspektive za odgovorne, tolerantne i interaktivno građanstvo izvan programa formalnog obrazovanja. Ova mera se posebno odnosi na unapređenje kritičkog mišljenja, podršku u organizovanju obuke o tehnikama debatiranja, organizovanje aktivnosti koje stvaraju mogućnosti i prostor za mlade ljude sa Kosova i dijaspore, TEDx, organizovanje okruglih stolova, konferencije, kampova, radionice, otvorenih diskusija, organizovanje aktivnosti za izgradnju veština govora u javnosti, finansijsko obrazovanje, liderstva i organizovanje različitih aktivnosti koje uključuju zajednicu.

2.1.2 Organizovanje omladinskih manifestacija za promociju neformalnog obrazovanja

Najbolji posrednik u promociji neformalnog obrazovanja smatraju se Omladinske organizacije. Događaji se podržati omladinske organizacije u cilju podizanja svesti među mladima i promovišu neformalno obrazovanje u njihovim zajednicama u kojima žive. Zbog velikog značaja neformalnog obrazovanja, DO-a treba organizovati promotivne događaje i preduzeti aktivnosti koje promovišu ovu oblast. Predviđene aktivnosti: Realizacija audio-video reklama, kreiranje, štampanje i distribucija promotivnih materijala, posete u škole za ulogu neformalnog obrazovanja u izgradnji karijere, organizovanje sastanaka u javnom i privatnom sektoru, sajmovi obrazovanja i konferencije o promovisanju i podsticanju učesnika mladih u neformalnom obrazovanju.

⁷ Zakon br. 04/L-143 Zakon za obrazovanje i osposobljavanje odraslih u republici kosovo: Nastava koja rezultira iz dnevne aktivnosti povezana sa poslom, porodicom ili slobodnom vremenu. Nije ovlašćena niti je strukturirana sa aspekta ciljeva, vremena ili nastavne podrške. U većini slučajeva, informalna nastava je ne namerna sa perspektive kandidata. Informalni nastavni rezultati obično se ne dovode ka sertifikaciji već mogu biti validni i sertifikovani u okviru šeme za priznavanje prethodne nastave. Informalna nastava referiše se i kao praktična nastava (eksperimentalna), dopunska ili slušajna.

2.2 Pružanje i promovisanje mogućnosti za uključivanje na tržište rada

Pored mera planiranih ovim strateškim dokumentom, u cilju usklađivanja politike zapošljavanja i samo-zapošljavanja mladih, DO-a je upućeno da preduzme aktivnosti koje su takođe planirane u međusektorskom strateškom dokumentu MRSZ „Akcioni plan: Povećanje zaposlenosti mladih 2018-2020”.

2.2.1 Promovisanje i podizanje svesti mladih o orijentaciji ka karijeri i adekvatnom tržištu rada

Pošto su aktivnosti koje se direktno odnose na orijentaciju ka karijeri već planirane od strane drugih sektora ili departmana odgovornih uglavnom od MONT-a, uz ovu meru DO-a doprinosi promociji i dizanju svesti o orijentaciji ka karijeri. Takođe, ova mera utiče na sve one mlade ljude koji iz bilo kojeg razloga nisu uključeni u formalno obrazovanje, jer orijentacija ka karijeri barem minimizira mogućnost neuspeha planiranog zapošljavanja. Promovisanje i podizanje svesti mladih o orijentaciji ka karijeri i adekvatnom tržištu rada planirano je da bude kontinuirana aktivnost relevantnih institucija, koja bi se trebala proširiti na sve nivoe upravljanja na Kosovu. DO-a će uz pomoć Omladinskih organizacija i zajednice biznisa, promovisati i podizati svest o ideji orijentacije ka karijeri i adekvatnom tržištu rada pojedinačno ili kroz preduzimanja zajedničkih akcija.

2.2.2 Organizovanje i podrška sajmovima za informisanje mladih o njihovom značenju i promovisanje njihovog uključivanja na tržište rada.

Dodeljivanje informacija me u svim zainteresovanim stranama u oblasti zapošljavanja, samo-zapošljavanja i tržišta rada na Kosovu je neizbežna potreba za postizanjem željenih efekata na rastu zapošljavanja, posebno među mladim generacijama. Ovi važni događaji, danas uspešne i dokazane prakse u razvijenim zemljama, pružaju brojne mogućnosti za razmenu informacija o zaposlenosti u zemlji. DO-a u saradnji sa Omladinskim organizacijama i poslovnom zajednicom planira da organizuje sajmove za informisanje mladih o njihovom značenju i promovisanje njihovog uključivanja na tržište rada. Takođe, poslovna zajednica je svesna kvalifikovanog potencijala mladih ljudi koji se mogu angažirati na tržištu rada. U tu svrhu DO-a planira organizirati ili podržati najmanje tri sajmove godišnje.

2.2.3 Određivanje prioriteta i nedostataka na tržištu rada kroz kontinuiranih istraživanja.

Zaposlenost u zemlji se uglavnom odnosi na usluge i na mala i srednja preduzeća, gde se vidi potencijal za uključivanje na tržište rada. Ovaj potencijal treba stalno istraživati, gde se informacije o mogućnostima zapošljavanja na tržištu rada trebaju blagovremeno pružiti mladima. U tu svrhu, planira se organizovanje kontinuiranih istraživanja, kao neophodnih akcija u preciznom određivanju prioriteta i deficita na tržištu rada na Kosovu. DO-a će angažovati profesionalne konsultantske usluge koje će sprovesti odgovarajuća istraživanja za procenu trenutne situacije i definisanje potreba i prioriteta vezanih za tržište rada, koji se odnose na mlade ljude. Rezultati i preporuke takvih profesionalnih istraživanja neće služiti samo za kreiranje nacionalnih programa koji poboljšavaju zaposlenosti me u kosovskim mladima, već će se takva informacija pružiti i direktno mladima, čime se povećavaju mogućnosti za njihovo uključivanje na tržištu rada.

2.2.4 Izrada kriterijuma i standarda za podršku preduzetništvu mladih, i smernice za preduzetništvo usmerene na mlade.

Pošto mnoge razvojne agencije u zemlji razvijaju i sprovode programe koji podržavaju mlade ljude, iako međusobno ne koordinirane, postoji hitna potreba da se uspostavi politika koja će definisati kriterijume i standarde za podršku preduzetništvu. Ovo bi trebalo da se zasniva na detaljnom istraživanju i analizi ekonomskih indikatora. U tu svrhu, DO-a će olakšati proces izrade kriterijuma i standarda za podršku preduzetništva mladih na Kosovu, i razviti smernice za preduzetničke programe namenjene mladima. DO-a će angažovati profesionalne konsultante za koje se očekuje da razviju kriterijume i standarde u obliku vodiča orijentacije za omladinsko preduzetništvo, pre svega na osnovu najbolje prakse iz regionalnih i evropskih zemalja, uključujući i lokalne specifičnosti. Ova akcija, kada se završi, očekuje se doprinosi koordinaciji svih aktivnosti koje poduzimaju i razvojne agencije i vladini sektora.

2.2.5 Osnivanje Koordinacionog tela za podršku preduzetništva mladima sa širokim učesnicima državnih aktera i razvojnih agencija.

Preduzetništvo me u mladima je mera koju moraju snažno podržati sve domaće i međunarodne institucije koje deluju na Kosovu, jer direktno doprinosi smanjenju nezaposlenosti mladih. Da bi imali dobro koordinirane akcije, pokrenuta je potreba za osnivanjem koordinacionog tela uz široki sastav od svih aktera u oblasti razvoja preduzetništva na Kosovu. Međutim, da uspeši ne budu fragmentirani ili delimični, razvojne

agencije moraju biti koordinirane kako u planiranju, tako i u razvoju i implementaciji preduzetničkih programa. U tu svrhu DO-a planira uspostaviti koordinaciono telo za podršku preduzetništvu me u mladima, uz široko uključenje državnih aktera i razvojnih agencija. Ovo koordinaciono telo će okupiti predstavnike centralnih i lokalnih institucija, privrednih komora, poslovnih udruženja, omladinskih organizacija i civilnog društva, razvojnih agencija i sl., koje će podržati preduzetništvo me u mladima. Očekuje se da će uspostavljanje ovog formalnog koordinacionog tela poboljšati protok informacija me u svim zainteresovanim stranama za moguće podrške preduzetništva me u kosovskim mladima, kao i da koordinira akcije i preduzima zajedničke mere.

2.2.6 Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave savetovanjem i orijentacijom u karijeri, osposobljavanje i posredovanje mladih na tržištu rada.

Ublažavanje stope nezaposlenosti me u kosovskim mladima ne predstavlja samo opterećenje državnih institucija, već i celog društva. U tu svrhu DO-a će podržati, kroz male grantove, sve omladinske organizacije koje apliciraju sa kreativnim idejama i rade na programima savetovanja i orijentacije ka karijeri, osposobljavanju a posebno u posredovanju mladih sa tržištem rada. Planirano je da ova podrška Omladinskih organizacija od strane DO-a bude na godišnjoj osnovi, dok se očekuje da će takve aktivnosti slediti i institucije lokalne vlasti kao uspešna praksa koja doprinosi smanjenju nezaposlenosti me u kosovskim mladima.

2.2.7 Organiziranje promotivnih događaja sa poslovnom zajednicom i drugim zainteresovanim stranama o mogućnostima zapošljavanja i samo-zapošljavanja mladih

DO-a i drugi strateški partneri će povećati svoje aktivnosti koje promovišu mogućnosti zapošljavanja i samo-zapošljavanja mladih ljudi u zemlji. Planirano je da se promotivne aktivnosti organizuju zajedno sa poslovnom zajednicom i drugim zainteresovanim stranama koje smatraju da je samo-zapošljavanje optimalna opcija na osnovu aktualnih okolnosti. Ovom akcijom se očekuje da će poslovna zajednica biti pravovremeno informisana o potencijalima, sposobnostima i mogućnostima koje kosovska omladina poseduje, tako da takva akcija značajno doprinosi izgradnji uzajamnog poverenja između biznisa i mladog tražioca posla. Promotivni događaji planirani su da se preuzme preko organizovanjem adekvatnih kampanja.

2.2.8 Podrška kreativnim inicijativama za osnivanje novih biznisa za mlade

Pokretanje novih biznisa je hrabar potez koji se tačno poklapa sa prirodom mlade osobe koji je prethodno iscrpio sve mogućnosti da osigura stabilno radno mesto. Međutim, najčešće im moguće brzog zapošljavanja je osnivanje sopstvenih/početnih biznisa, ali pored znanja

o poslovnom menadžmentu, to tako e zahteva po etnu finansijsku podršku, koju mladi Kosovari, sa ili bez akademskog poziva, ne mogu priuštiti sebi takvu mogućnost. U tu svrhu DO-a e kroz grantove, podržati kreativne inicijative za osnivanje novih preduzeća, koje vode mladi ljudi i koje stvaraju nova radna mesta. Ova mera DO-a planirano je da bude na godišnjoj osnovi, koja se smatra afirmativnom/stimulativnom akcijom za sve mlade ljude koji su opredeljeni za samo-zapošljavanje, kao naj ešća i preferirana aktivnost zapošljavanja za nove generacije.

3. Zdrava i bezbedna sredina za mlade ljude

3.1 Promovisanje zdravog na ina života i dobrobiti mladih ljudi

3.1.1 Organizovanje događaja o podizanju svesti o negativnim pojavama koje utiču na zdravlje mladih.

Negativne pojave koje ugrožavaju zdravlje mladih smatraju se socijalnim devijacijama koje najčešće napadaju adolescentu doba i ranu mladost, uključujući i društva u tranziciji. Dakle, ni naša zemlja nije izuzetak od ove ružne osobine kosovskog društva. U cilju sprečavanja širenja ovih negativnih pojava, DO-a uz pomoć Omladinskih organizacija i strateških partnera, planira da organizuje događaje za podizanje svesti o negativnim pojavama koje ugrožavaju zdravlje mladih na Kosovu. Takvi događaji, u obliku kampanje, obuhvataju TV spotove, TV i radio debate, okrugle stolove za diskusiju u različitim opštinama, distribuciju štampanih materijala i njihovo predstavljanje u društvenim mrežama i elektronskim medijima.

3.1.2 Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave promovisanjem zdrave životne sredine

Zdrava sredina je preduslov za razvoj zdravog i prosperitetnog društva, te posebno mladih. Osim porodice, kao jezgro ispravnog funkcionisanja društvenog sistema, danas veliki deo tereta pada na organizacije civilnog društva, posebno na Omladinske organizacije. U tu svrhu DO-a se podržati uz male grantove na godišnjoj osnovi, one ali i različite inicijative koje se bave promovisanjem zdrave životne sredine. Podrška ne može biti ograničena samo na podizanje svesti o važnosti zdravog okoliša, već i na podršku mladima koji prisustvuju konferencijama, radionicama, treninzima, seminarima, kampovima, različitim nacionalnim i međunarodnim debatama o zdravstvenim pitanjima mladih. To uključuje promociju i podizanje svesti mladih o oštivanju reproduktivnog zdravlja, njihovim pravima i obavezama.

3.1.3 Podrška Omladinskim organizacijama da kroz kampanje, treninge, radionice, debate i druge aktivnosti promovišu zdravog na ina života među mladima, uključujući i zdravu prehranu, mentalno zdravlje, sprečavanje psihičkog i fizičkog nasilja, upotrebu štetnih materija, bavljenjem fizičkim aktivnostima itd.

Zdravim na inom života mladih, uključujući i zdravu prehranu, mentalno zdravlje, sprečavanje psihičkog i fizičkog nasilja, upotrebu štetnih materija kao što su alkohol, duvan i narkotici, bavljenje fizičkim, rekreativnih i sportskih aktivnosti smatraju se merama od posebnog značaja za zdrav razvoj mladih. U tu svrhu DO-a se finansijski podržati omladinske organizacije koje organizuju aktivnosti podizanja svesti i promociju zdravog na ina života

me u mladima. U cilju koordinacije aktivnosti sa institucijama lokalne samouprave i istovremeno izgradnje njihovih kapaciteta u posredovanju sa omladinskom zajednicom, primaoci grantova e biti uslovljeni za interakciju sa odgovaraju im lokalnim ili centralnim institucijama, u zavisnosti od prirode projekata.

3.1.4 Promovisanje i podizanje svesti mladih o pojavama koji ugrožavaju zdravlje

Dok, s jedne strane, Omladinske organizacije imaju koristi od DO-a u ovu svrhu, s druge strane, DO-a planira da preduzme promotivne aktivnosti i aktivnosti podizanja svesti, što e u initi ozna avanjem razli itih dana vezanih za zdravlje. Pored ovih aktivnosti koje organizuje sam DO-a, o ekuje se i logisti ka podrška od Omladinskih organizacija koje doprinose promociji i podizanje svesti mladih o fenomenima koji ugrožavaju njihovo zdravlje. O ekuje se da e Omladinski centri imati važnu ulogu u ovom procesu podizanja svesti i promociji, zbog velikog broja polaznika u njihovim aktivnostima. Deo ovih aktivnosti podizanja svesti se planira da budu i relevantne zdravstvene institucije, koje se svojim savetima i stru nim preporukama mogu doprineti prevenciji pojava koje uti u na zdravlje mladih ljudi.

3.2 Pove anje bezbednosti za mlade ljude

3.2.1 Organizovanje detaljnih istraživanja za pojave koji ugrožavaju bezbedno i zdravo okruženje mladih

Opasnosti koje mladi ljudi su izloženi su brojne, posebno kada smo društvo u tranziciji i u procesu boljeg pozicioniranja mladih ljudi u društvu. Mere za izbegavanje opasnosti, ublažavanje pretnji su više nego neophodne. Pre nego što se preduzmu takve strukturirane i dobro planirane akcije, potrebno je detaljno istraživanje o fenomenu ili okolnostima koje prete mlade ljude. U tu svrhu DO-a e organizovati duboka istraživanja o fenomenima koji ugrožavaju bezbednu i zdravu životnu sredinu mladih, bilo kroz sopstvene resurse ili kroz profesionalne konsultantske usluge. Planirano je da se sprovede najmanje 10 razli itih istraživanja koja dovode u pitanje bezbedno okruženje mladih u zemlji, koje e podržati DO-a. Nalazi ovih istraživanja poslužiti e za planiranje, rešavanje i preduzimanje konkretnih aktivnosti koje doprinose izgradnji bezbedne i zdrave životne sredine za kosovsku omladinu.

3.2.2 Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave podizanje svesti o bezbednom okruženju

Omladinske organizacije su najbolji predstavnici omladinske zajednice u posredovanju izme u njihovim i DO-a . Oni mogu preneti direktne poruke mladima u vezi o bezbednom i zdravom okruženju. U tu svrhu, DO-a, na godišnjoj osnovi, podrža e omladinske

organizacije koje imaju kreativne inicijative da imaju bezbedno okruženje. Podrška mladima se planira tako što će im se omogućiti da učestvuju na različitim lokalnim i međunarodnim konferencijama, radionicama, treninzima, seminarima, kampovima, raznim domaćim i međunarodnim debatama o bezbednosnim pitanjima, uključujući i promociju slobodnog kretanja.

3.2.3 Izgradnja kapaciteta osoblja centralnih i lokalnih institucija u omladinskim sektorima u vezi pretnja i održavanje sigurnog okruženja za mlade.

Kreatori politike i radnici državnih organa za mlade na svim nivoima vlasti moraju imati dovoljno znanja i kompetencija da se bave aktivnostima koje vode ka poboljšanju bezbednog okruženja za mlade. U cilju izgradnje takvih kapaciteta, DO-a planira organizirati strukturirane obuke za prevenciju i zaštitu od nasilja, razne pretnje putem interneta, terorizam i druge pretnje koje ugrožavaju bezbednu okolinu za kosovsku omladinu.

3.2.4 Razvijanje kapaciteta osoblja Omladinskih organizacija u vezi pretnji i održavanja zdravog i bezbednog okruženja za mlade.

U cilju održavanja i promovisanja bezbednog okruženja kosovske omladine, DO-a će izgraditi kapacitete osoblja Omladinskih organizacija širom različitih centara u zemlji. Izgradnja kapaciteta će se odvijati kroz strukturirane obuke o prevenciji i zaštiti od nasilja, raznim pretnjama od interneta, terorizmu i drugim pretnjama koje ugrožavaju bezbedno okruženje za kosovsku omladinu. Setovi obuke su posvećeni omladinskim radnicima iz Omladinskih organizacija iz cele zemlje. Ove obuke se planiraju organizovati na godišnjoj osnovi.

3.2.5 Podizanje svesti među mladima o negativnim društvenim pojavama kao što su trgovina ljudima, ekstremizam, kriminal, itd., uključujući i prevenciju.

Devijantne pojave kod mladih ljudi, kao što su trgovina ljudima i narkotici, nasilni ekstremizam, kriminal i ideološki terorizam, neki su od kontinuiranih izazova sa kojima se suoavaju zemlje u tranziciji i krhke demokratije. Želimo da naša zemlja ne pripada tim zemljama, DO-a planira da poduzme pojedinačne aktivnosti u cilju podizanja svesti. Takve aktivnosti se planiraju provoditi u obliku kampanja od strane DO-a, i to uz pomoć Omladinskih organizacija, koje rade na podizanju svesti mladih o negativnim društvenim pojavama.

3.2.6 Organizovanje tradicionalnog omladinskog kampa koji promovise bezbednost i promovise mir za sve etni ke grupe

U cilju promovisanja održive bezbednosti i mira za sve etni ke grupe, DO-a planira da bude domaćin „ Tradicionalnog Omladinskog Kampa“. Očekuje se da će kampa biti aktivnost na godišnjoj osnovi koja će trajati najmanje 5 dana i koja će okupiti preko 200 mladih ljudi iz svih etni kih grupa koji žive u Republici Kosovo. Ovo organizovanje, osim što ima karakter promovisanja mira i sigurnosti, istovremeno će služiti za razmenu iskustava, znanja i veština među mladima, te na ovaj način rezultira u izgradnjom poverenja među mladima, dok se očekuje da tradicionalni kampa bude pravi i razli itim modulima rada kao što su izgradnja kapaciteta u pisanju projekata, prikupljanje sredstava, jačanje saradnje među omladinskim organizacijama i druge aktivnosti koje će sami učesnici kampa identifikovati.

3.2.7 Podrška Omladinskim organizacijama u pogledu implementacije rane intervencije u zajednici

Rana intervencija odnosi se na aktivnosti, programe ili inicijative osmišljene da promene forme ponašanja ili razvoja mladih ljudi koji pokazuju znakove odre enog problema osiguravajući i resurse i veštine potrebne za borbu protiv identificiranih rizika. Rana intervencija uključuje intervenisanje u ranoj fazi formiranja li nosti kao što su mladi ljudi, kako bi ih uverili da će biti podržani upravo u godinama individualne formacije kada im je najpotrebnija. Jednom rečju, odnosi se na specifi ne metodologije vezane za intervenciju što je pre moguće u prvom trenutku kada problem postane o igledan. Jedna od namera rane intervencije je da se spre či eskalacija ozbiljnih pitanja koja onda mogu zahtevati intenzivniji odgovor ili reakciju, uključujući i pravni sistem. U tu svrhu DO-a planira finansijski podržati projekte Omladinskih organizacija koje imaju kreativne inicijative vezane za ranu intervenciju, ovu uobi ajenu praksu u razvijenim zemljama

3.3 Integrisanje mladih u društveni život kroz razne kulturne, sportske i rekreativne aktivnosti

3.3.1 Društvena integracija mladih kroz kulturu, sport i rekreaciju

Sportske i rekreativne aktivnosti su se pokazale kao moćno sredstvo za društvenu integraciju marginalizovanih grupa, ali i kao veoma pozitivno sredstvo za razvoj li nosti mlade osobe ili mladog osobe. Kultura je takođe izuzetno važan deo učenja o društvu i istoriji našeg društva, gde uključivanje mladih ljudi u promovisanje naše kulture u što ranijoj dobi ima koristi i za mlade ljude a i za očuvanje i kultivaciju naše kulture. U cilju borbe protiv predrasuda koje još uvek postoje među zajednicama, prepoznavanje kultura razli itih nacionalnosti će doprineti miru i sigurnosti na Kosovu.

3.3.2 Organizovanje tradicionalnih aktivnosti za mlade.

Od svog osnivanja, Department za mlade je organizovalo razne događaje i aktivnosti za podizanje svesti društva o mladima kao najvećem bogatstvu koju Kosovo ima. U okviru ovih organizovanja treba spomenuti mesec mladosti koji je Department organizovalo već 15 godina, kao i Međunarodni Dan Mladih koji se obeležava 12. avgusta. Svrha Departmenta je da kroz ove tradicionalne aktivnosti nastavi da povećava svest o važnosti afirmisanja i unapređenja položaja mladih u opštoj populaciji Kosova.

3.3.3 Podrška mladima u nacionalnim i međunarodnim inicijativama u oblasti sporta i kulture.

Mladima na Kosovu se nudi velika podrška za učešće, ali i za razvoj različitih sportskih i kulturnih događaja i inicijativa profesionalnog duha. Međutim, u slučajevima kada su inicijative u oblasti sporta i kulture manje profesionalnog karaktera, a više od društvenog i rekreativnog karaktera, itd., podrška je mala i jedina institucija koja pruža podršku u ovom formatu je Department za mlade. Tako da sport i kultura za mlade ljude treba posmatrati u socijalnom aspektu kao veoma efikasan mehanizam za njihov lični razvoj tokom njihovog života. U EU, a i mnogim drugim zemljama sveta, organizuju se veoma važni događaji ovog duha u oblasti sporta i kulture i kroz ovu meru Department za mlade može izdvojiti solidan budžet za podršku mladima da bude deo ovih međunarodnih događaja.

3.3.4 Povećanje socijalne među-etničke kohezije među mladima

Država Kosovo kontinuirano radi sa visokim prioritetom u rastu dobrobiti svih svojih građana, u borbi protiv predrasuda i marginalizacije, stvaraju i pogodno okruženje za život, promoviše izgradnju mira i poverenja, nude i svim svojim građanima jednake mogućnosti za razvoj. Department za mlade može podržati aktivnosti i projekte koji su fokusirani na izgradnju i unapređenje među-etničke socijalne kohezije i podršku dijaloga i komunikaciju između različitih etničkih grupa na Kosovu.

3.3.5 Podrška mladim ženama i mladima u ruralnim područjima

Sve analize u omladinskom sektoru pokazuju da postoji razlika u stepenu napredovanja mladih žena u odnosu na mlade muškarce od najmanje 20% u svim oblastima u kojima su mogu nosti ženskog roda mnogo restriktivnije i male. Podaci pokazuju da postoji i zna ajna razlika u pogledu mogu nosti mladih ljudi koji žive u urbanim sredinama u odnosu na one koji žive u ruralnim podru jima, i to sa najmanje 10% u manje povoljnijom položaju za ruralna podru ja. Ako ste mlada žena i živite u ruralnim podru jima, mogu nosti i šanse se zna ajno smanjuju. Department za mlade, imaju i u vidu ove podatke, fokusira e se na razvoj programa i projekata za ove dvoje ranjive grupe mladih, tako što e obezbediti konkretne projekte u njihovu korist..

AKCIONI PLAN

Strateški cilj 1: Mobilizacija mladih za učešće, zastupanje i aktivno građanstvo

Specifičan cilj 1.1	Konsolidacija, funkcionalizacija i osnaživanje Omladinskih organizacija											
	Kod	Aktivnost	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	indikator	BUDŽET (EVRO)					Ukupno
							2019	2020	2021	2022	2023	
1.1.1	Izgradnja kapaciteta za Omladinske organizacije u pogledu organizacionog razvoja	X - XII svake godine	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije	10 grupa za obuku (30 učesnika) x 2 dana obuke x 600 Evra		12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
1.1.2	Izgradnja kapaciteta opštinskih službenika za mlade	I - III svake godine	Divizije za razvoj omladinskih politika	Opštine	10 grupe (20 učesnika) x 2 dana obuke x 800 Evra		-	16,000	16,000	16,000	16,000	64,000
1.1.3	Podrška inicijativama koje omogućavaju stvaranje formalnih i neformalnih mreža	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	/	Najviše do 3 mreže godišnje x do 3,500 Evra		10,500	10,500	10,500	10,500	10,500	52,500
1.1.4	Podrška za projekte ili inicijative za omladinski aktivizam u zajednice /mobilnosti mladih	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	/	Najviše do 20 Omladinskih organizacija godišnje x do 4.000 Evra		80,000	150,000	150,000	150,000	150,000	680,000

1.1.5	Podrška Omladinskim organizacijama preko osiguravanja doprinosa /učesća kada apliciraju za sredstva kod razvojnih agencija i njihovih programa	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije	Najviše do 10 Omladinskih organizacija godišnje x do 20.000 Evra	30,000	100,000	100,000	100,000	100,000	430,000
1.1.6	Podrška Omladinskim organizacijama koje promovišu, podižu svest o pravima i odgovornostima mladih ljudi, uključujući Regionalnu kancelariju za saradnju mladih RYCO	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	/	Najviše do 5 Omladinskih organizacija godišnje x do 20.000 Evra	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000
Sub-Total1.1						232,500	388,500	388,500	388,500	388,500	1,786,500
Specifičan cilj 1.2	Konsolidacija zakonodavstva o mladima										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					
						2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno
1.2.1	Promovisanje pravnih mehanizama za povećanje učesća u donošenju odluka	Počevši od VII 2019	Divizija za razvoj omladinskih politika	/	Najmanje jedan medijski spot godišnje	2,000	4,000	4,000	4,000	4,000	18,000

1.2.2	Realizacija istraživanja vezanih o stanju omladinskog sektora i redovno praćenje implementacije zakonodavstva u pogledu učešća	Počevši od IV 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije	Konsalting Angažman x 3 istraživanja godišnje po 3.000 Evra	-	9,000	9,000	9,000	9,000	36,000
1.2.3	Stvaranje digitalne platforme za primarno, sekundarno zakonodavstvo, zakonske inicijative, omladinske politike, lokalne strategije i akcione planove koji služe svim Omladinskim organizacijama	I - IV 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije Opštine	Stvaranje digitalne platforme x 6.000 Evra Godišnje održavanje x 1.000 Evra	-	7,000	1,000	1,000	1,000	10,000
Sub-Total 1.2						2,000	20,000	14,000	14,000	14,000	64,000
Specifičan cilj 1.3	Podrška mobilnosti mladih										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					
						2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno
1.3.1	Podizanje svesti omladinske zajednice za aktivno učešće i aktivno građanstvo	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	/	Najmanje 2 medijska događaja x 2000 Evra	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	20,000

1.3.2	Pružanje podrške za izgradnju i rehabilitaciju omladinskih centara, uključujući izgradnju i rehabilitaciju rekreativnih i sportskih terena za razvoj socijalnih aktivnosti mladih.	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije	Izgradnja najmanje jednog Omladinskog centra godišnje x 250.000 Evra, Godišnji fond za rehabilitaciju infrastrukture x 100.000 Evra	250,000	350,000	350,000	350,000	350,000	1,650,000
1.3.3	Inventarizacija, ažuriranje i katalogiranje usluga Omladinskih organizacija koje se nude mladima	V - X 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije	Ažurirani katalog, svakog drugog meseca	-	-	-	-	-	-
1.3.4	Dodela posebnog fonda za mobilnost mladih	Počevši od VII 2019	MKOS	Razvojne agencije		450,000	450,000	450,000	450,000	450,000	2,250,000
Sub - Total 1.3						704,000	804,000	804,000	804,000	804,000	3,920,000
Specifičan cilj 1.4	Razvijanje volutarizma										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikatori	BUDŽET (EVRO)					
						2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno
1.4.1	Promovisanje volutarizma i volonterskog rada	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Kontinuirano promovisanje učešća svake divizije u javnim događajima i sastancima.	-	-	-	-	-	-
1.4.2	Upravljanje procesom volonterskog rada	Počevši od VII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	MKOS	Konsalting angažman x 1 istraživanja godišnje po 2.500	-	2,500	-	-	-	2,500

					Evra						
1.4.3	Priznavanje volonterskog rada od strane DO-a za mlade koje preporučuju Omladinske organizacije koje nude volonterski rad	I - IV 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	MKOS	Ažuriranje spiska volonterskog rada	-	-	-	-	-	-
1.4.4	Podrška Omladinskim organizacijama koje promovišu volunтарizam i volonterski rad	Počevši od I 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Najviše do 20 Omladinskih organizacija godišnje x do 3.000 Evra	-	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000
Sub - Total 1.4						-	62,500	60,000	60,000	60,000	242,500

**Ukupan iznos
strateškog cilja 1: 938,500 1,275,000 1,266,500 1,266,500 1,266,500 6,013,000**

Strateški cilj 2: Pružanje veština i priprema mladih za tržište rada

Specifičan cilj 2.1	Razvoj neformalnog obrazovanja										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					
						2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno

2.1.1	Organizacija i podrška događajima u cilju osposobljavanja mladih kroz neformalno obrazovanje	Počevši od I 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije	Najmanje 3000 mladih korisnika (100 aktivnosti: seminare , obuke, okrugle stolove , debate, radionice, razmena iskustava, aktivnosti koje stvaraju mogućnosti i prostor za mlade ljude sa Kosova i dijaspore, studijska putovanja, TEDx kampovi, okrugle stolove, informativni sastanci itd., koji pomažu u osposobljavanju mladih ljudi kroz neformalno obrazovanje.	100,000	130,000	150,000	170,000	190,000	740,000	
2.1.2	Organizovanje događaja za promovisanje neformalnog obrazovanja	Počevši od I 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije	Jedan medijski spot Najmanje jedan sajam godišnje, Najmanje 1 konferencija godišnje, Najmanje 15 kampanja (informativnih sesija) godišnje, Tri javna događaja sa karakterom promovisanja neformalnog obrazovanja	30,000	40.000	50,000	60,000	70,000	250,000	
Sub-Total 2.1							130.000	170.000	200.000	230.000	260.000	990.,000
Specifičan cilj 2.2	Pružanje i promovisanje mogućnosti za uključivanje na tržište rada											
Kod	Aktivnosti	Period	Odgovornost	Institucija/ potporna	Indikator	BUDŽET (EVRO)						

		implementacije		organizacija		2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno
2.2.1	Promovisanje i podizanje svesti mladih o orijentaciji ka karijeri i adekvatnom tržištu rada	Počevši od VII 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	/	4 promotivne kampanje godišnje x 2.000 Evra	6,000	8,000	8,000	8,000	8,000	38,000
2.2.2	Organizovanje i podrška sajmovima za informisanje mladih o njihovom značaju i podsticanje njihovog uključivanja na tržište rada	Počevši od VII 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije Poslovna udruženja	Najviše do 4 sajma x do 10.000 Evra	20,000	40,000	40,000	40,000	40,000	180,000
2.2.3	Određivanje prioriteta i nedostataka na tržištu rada kroz kontinuiranih istraživanja.	Počevši od VII 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije	Konsalting angažman x do 3 istraživanja o stanju omladinskog preduzetništva godišnje x 3.000 Evra	3,000	9,000	9,000	9,000	9,000	39,000
2.2.4	Izrada kriterijuma i standarda za podršku preduzetništvu mladih, i smernice za preduzetništvo usmerene na mlade	IX - XII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Divizija za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Konsalting angažman x 1 istraživanje x 1.500 Evra	1,500	-	-	-	-	1,500
2.2.5	Osnivanje Koordinacionog tela za podršku preduzetništva mladima sa širokim učešćem državnih aktera i razvojnih agencija	XI - XII 2019	Divizije za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije Divizija za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Uspostavljeno Koordinaciono telo	-	-	-	-	-	-

2.2.6	Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave savetovanjem i orijentacijom u karijeri, osposobljavanje i posredovanje mladih na tržištu rada	Počevši od VII 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	/	Najviše do 10 Omladinskih organizacija godišnje x do 10.000 Evra	20,000	100,000	100,000	100,000	100,000	420,000
2.2.7	Organiziranje promotivnih događaja sa poslovnom zajednicom i drugim zainteresiranim stranama o mogućnostima zapošljavanja i samo- zapošljavanja mladih	Počevši od VII 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije Poslovna udruženja	4 promotivne kampanje godišnje x 2.000 Evra	4,000	8,000	8,000	8,000	8,000	36,000
2.2.8	Podrška kreativnim inicijativama za osnivanje novih biznisa / preduzetništva za mlade za	Počevši od I 2019	Divizije za promovisanje i razvoj neformalnog obrazovanja	Razvojne agencije	Najviše do 60 preduzetničkih inicijativa godišnje x 5.000 Evra	150,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,350,000
Sub-Total 2.2						204,500	465,000	465,000	465,000	465,000	2,064,500

Ukupan iznos strateškog cilja 2: 334,500 635,000 665,000 695,000 725,000 3,054,500

Zdrava i bezbedna sredina za mlade ljude

**Strateški
cilj 3:**

Specifičan cilj 3.1	Promovisanje zdravog načina života i blagostanja mladih ljudi											
	Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					Ukupno
							2019	2020	2021	2022	2023	
3.1.1	Organizovanje događaja o podizanju svesti o negativnim pojavama koje ugrožavaju zdravlje mladih	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	4 kampanje godišnje x do 2.000 Evra	4,000	8,000	8,000	8,000	8,000	36,000	
3.1.2	Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave promovisanjem zdrave životne sredine	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Najviše do 15 Omladinskih organizacija godišnje x do 2.000 Evra	15,000	30,000	30,000	30,000	30,000	135,000	
3.1.3	Podrška Omladinskim organizacijama da kroz kampanje, treninge, radionice, debate i druge aktivnosti promovišu zdravog načina života među mladima, uključujući zdravu prehranu, mentalno zdravlje,	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Najviše do 20 Omladinskih organizacija godišnje x do 3.000 Evra	30,000	60,000	60,000	60,000	60,000	270,000	

	sprečavanje psihičkog i fizičkog nasilja, upotrebu štetnih materija, bavljenje fizičkim aktivnostima itd.										
3.1.4	Promovisanje i podizanje svesti mladih o pojavama koji ugrožavaju zdravlje	Počevši od I 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	Omladinske organizacije	Najviše do 10 Omladinskih organizacija godišnje x do 500 Evra, za zajedničku organizaciju sa DO-a.	-	5,000	5,000	5,000	5,000	20,000
Sub-Total 3.1						49,000	103,000	103,000	103,000	103,000	461,000
Specifičan cilj 3.2	Povećanje bezbednosti za mlade ljude										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					Ukupno
						2019	2020	2021	2022	2023	
3.2.1	Organizovanje detaljnih istraživanja za pojave koji ugrožavaju bezbedno i zdravo okruženje mladih	Počevši od VII 2019	Divizija za razvoj omladinskih politika	Razvojne agencije Poslovna udruženja	Konsalting Angažman x 6 istraživanja godišnje x do 4.000 Evra.	4,000	24,000	24,000	24,000	24,000	100,000

3.2.2	Podrška Omladinskim organizacijama koje se bave podizanje svesti o bezbednom okruženju	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Najviše do 20 Omladinskih organizacija godišnje x do 5.000 Evra	25,000	100,000	100,000	100,000	100,000	425,000
3.2.3	Razvijanje kapaciteta osoblja centralnih i lokalnih institucija u omladinskim sektorima u vezi pretnja i održavanje sigurnog okruženja za mlade	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	5 grupa (20 učesnika) x 2 dana obuke x 800 Evra.	2,400	8,000	8,000	8,000	8,000	34,400
3.2.4	Razvijanje kapaciteta osoblja Omladinskih organizacija u vezi pretnji i održavanja zdravog i bezbednog okruženja za mlade	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	10 grupa (25 učesnika) x 2 dana obuke x 2.000 Evra.	20,000	40,000	40,000	40,000	40,000	180,000
3.2.5	Podizanje svesti među mladima o negativnim društvenim pojavama kao što su trgovina ljudima, ekstremizam, kriminal, itd., uključujući i	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	5 tematskih kampanja godišnje x do 2.000 Evra	4,000	10,000	10,000	10,000	10,000	44,000

	prevenciju										
3.2.6	Organizovanje tradicionalnog omladinskog kampa koji promoviše bezbednost i promoviše mir za sve etničke grupe	VI – VIII, svake godine	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	Razvojne agencije Poslovna udruženja	Najmanje 200 mladih x 300 Evra (do 5 kampova godišnje)	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000
3.2.7	Podrška Omladinskim organizacijama u pogledu implementacije rane intervencije u zajednici	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje		Najviše do 20 Omladinskih organizacija godišnje x do 4.000 Evra	40,000	80,000	80,000	80,000	80,000	360,000
Sub-Total 3.2						155,400	322,000	322,000	322,000	322,000	1,443,400
Specifičan cilj 3.3	Integrisanje mladih u društveni život kroz razne kulturne, sportske i rekreativne aktivnosti										
Kod	Aktivnosti	Period implementacije	Odgovornost	Institucija/ potporna organizacija	Indikator	BUDŽET (EVRO)					
						2019	2020	2021	2022	2023	Ukupno
3.3.1	Društvena integracija mladih kroz kulturu, sport i rekreaciju	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje		Do 20 projekata, i imali korist 2000 mladih ljudi godišnje.	35,000	40,000	40,000	40,000	40,000	195,000
3.3.2	Organizovanje tradicionalnih aktivnosti za mlade.	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Razvoj aktivnosti u okviru Međunarodnog dana mladih 12. avgusta, meseca mladih	20,000	25,000	25,000	30,000	30,000	130,000

3.3.3	Podrška mladima u nacionalnim i međunarodnim inicijativama u oblasti sporta i kulture.	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Podržati 20 mladih ljudi na međunarodnom nivou o razmeni iskustava mladih umetnika i sportista, čineći kosovsku omladinu delom međunarodnih omladinskih procesa	10,000	10,000	10,000	15,000	15,000	60,000
3.3.4	Povećanje socijalne među-etničke kohezije među mladima	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Sprovedeno je 10 seminara / radionica, debata, okruglih stolova ili razmjena iskustava. 200 mladih ljudi su imali korist na godišnjoj osnovi, kako bi povećale među-etničku socijalnu koheziju među mladima.	15,000	15,000	20,000	30,000	30,000	110,000
3.3.5	Podrška mladim ženama i mladima u ruralnim područjima	Počevši od VII 2019	Divizije za prevenciju i društveno integrisanje	/	Godišnje je podržano 20 projekata. Realizovano je pet propagiranih događaja za uključivanje mladih žena i mladih ljudi iz ruralnih područja	35,000	40,000	40,000	40,000	40,000	195,000
Sub-Total 3.3						115,000	130,000	135,000	155,000	155,000	690,000

Ukupan iznos strateškog cilja 3: 319,400 555,000 560,000 580,000 580,000 2,594,400